Created with a trial version of Syncfusion Essential PDF

İklim Riskleri Raporu

İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü (TCFD) Beyanı

YEŞİL KUĞU PLATFORMU
TSKB İNİSİYATİFİYLE

YEŞİL KUĞU PLATFORMU
TSKB İNİSİYATİFİYLE

Olağanüstü zamanlar, olağanüstü önlemleri gerektiriyor!

70 yıldır Türkiye'nin ekonomik, çevresel ve sosyal kalkınması için çalışan bir kalkınma bankası olarak sizlere bir çağrı sunuyoruz.

Mayıs 2021

İçindekiler

01.
TSKB ve Sürdürülebilirlik

1.1. TSKB'nin Sürdürülebilirlik Yolculuğu
1.2. TSKB'nin İklim Risklerine Bakışı
1.3. TCFD Tavsiyeleri ve TSKB Yaklaşımı

02.
Yönetişim

2.1. Yönetim Kurulu Gözetimi
2.2. Sürdürülebilirlik Yönetimi
2.3. Üç Aşamalı Koruma Yaklaşımı

03.
Strateji

3.1. TSKB'nin İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Stratejisi
3.2. İklimle Bağlantılı Risk ve Fırsatlar
3.3. Senaryo Analizleri

04.
Risk Yönetimi

4.1. İklimle Bağlantılı Riskler
4.2. Risklerin Sektörel Analizi ve Yönetimi

05.
Ölçüt ve Hedefler

5.1. Doğrudan Etkilerin Ölçüt ve Hedefleri
5.2. Dolaylı Etkilerin Ölçüt ve Hedefleri

06.
Sonuç ve İleriye Dönük Adımlar

"İklim değişikliği ile mücadele ve uyum stratejik odaklarımız arasında yer alıyor"

Genel Müdür'ün Mesajı

İklim değişikliğinin etkileri küresel çapta en büyük tehditlerden biri haline geldi

Dünyamızın karşı karşıya olduğu en büyük tehditlerden biri olan iklim değişikliği, küresel ekonomi için ciddi riskler barındırırken, yaşamlarımız için de yıkıcı etkiler yaratıyor. İklim değişikliği ve buna bağlı ortaya çıkan olumsuzluklarla mücadele hem ülkemizde hem dünyada odaklanılması gereken konuların başında geliyor.

Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Risk Raporu ve Anketine göre iklim değişikliğinden kaynaklanan riskler son yıllarda gerçekleşme beklentisi ve etki seviyesi açısından diğer risk türlerine göre belirgin bir şekilde ön plana çıkıyor ve ilk sıralarda yer alıyor.

2016 yılında yürürlüğe giren Paris İklim Anlaşması, ülkelerin taahhütleri kapsamında karbon emisyonlarının azaltımına yönelik aksiyon planlarını oluşturmaları ve devamında 2050 yılında karbon nötr olma hedefleri doğrultusunda hareket etmelerini öngörüyor. Sera gazı emisyonlarının azaltımı, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı uyum kabiliyetinin ve iklim direncinin artırılması, düşük karbonlu kalkınmanın sağlanması gibi konular bu anlaşmanın temel hedefleri arasında yer alıyor.

Yeşil toparlanma sürecinin başarısında finans sektörünün katkısı kritik bir faktör olarak öne çıkıyor

Birleşmiş Milletler öncülüğünde ortaya çıkan 2050 net sıfır karbon emisyonu hedefinin devletler ve kurumlar nezdinde her geçen gün daha fazla yaygınlaştığını görüyoruz. İklim hedefleri açısından kritik bir sürece girdiğimizin farkındayız. Son yıllarda dünyada meydana gelen doğal afetler ve pandemi gibi olağanüstü gelişmeler yeşil toparlanmanın önemini artırırken küresel piyasaların karbonsuzlaşacağı bir geleceğe dönük adımları hızlandırıyor. Bu süreçte başta devletler ve düzenleyici kuruluşlar olmak üzere, şirketlerden finans kurumlarına, hatta bireylere kadar hepimize farklı sorumluluklar düşüyor. İş, ekonomi ve üretim dünyasında ise yol haritalarının doğru belirlenmesi, aksiyon planlarının hızla oluşturulması büyük önem taşıyor. Sürdürülebilirlik ve iklim alanına özel konsantrasyon geliştirmiş bir kalkınma bankası olarak, finansmanın dönüştürücü gücüne bizzat şahit oluyoruz. Tüm dünyada yeşil bir finansal sistemin ve finans sektörü oyuncularının bu yönde sunacağı yapılandırılmış katkının sürdürülebilir ve dayanıklı bir toparlanma sürecinde başarı için kritik bir faktör olduğuna inanıyoruz.

Türkiye'nin düşük karbon ekonomisine dayalı sanayiye geçişine somut katkı sunuyoruz

İklim Riskleri Raporu'muzda iklim kriziyle mücadele yönündeki çalışmalarımıza ve hedeflerimize şeffaflık prensibiyle yer veriyoruz. 2010 yılında imza attığımız Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin ardından Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nı (SKA) merkeze alarak ilerlediğimiz sürdürülebilir bankacılık yolculuğumuzda çok yol kat ettik. Bugün yüzde 74'ü temiz enerji, enerji ve kaynak verimliliği, çevre, kadın

istihdamı gibi sürdürülebilir ve sosyal yatırımlardan oluşan kredi portföyümüz ile Türkiye'nin düşük karbon ekonomisine dayalı bir sanayiye geçişine somut katkı sunuyoruz.

İklim alanındaki mücadeleye tüm paydaşlarımızla iş birliği içinde katkı sağlayarak aktif bir rol oynamak ve Türkiye'nin düşük karbon ekonomisine dayalı bir sanayiye geçişine destek olmak sürdürülebilir bankacılık stratejilerimizin öncelikleri arasında yer alıyor. 2020 yılı Entegre Faaliyet Raporumuzda duyurduğumuz yol haritamız ve hedeflerimiz bu odağımızı daha da somutlaştırıyor.

2023 yılına kadar kredi portföyümüzün iklim riskleri açısından değerlendirilmesi çalışmalarımızı sonuçlandırarak, iklim risklerini kredi değerlendirme ve izleme süreçlerimize entegre ediyoruz. Yine aynı dönem içerisinde SKA bağlantılı kredilerin toplam portföy içerisindeki ağırlığını %90 seviyesi ve üzerinde tutarak 2030 yılına kadar 8 milyar ABD doları seviyesinde SKA bağlantılı finansman sağlamayı hedefliyoruz.

İklim krizinin çözümü için küresel bir mücadele ve kararlı adımlar gerekiyor

Son 30 yıldır sürdürülebilirliği vizyonumuzdan başlayarak tüm iş süreçlerimizde uçtan uca içselleştirdik. Küresel ölçekli iş ilişkilerimiz, taraf olduğumuz inisiyatifler ve imza attığımız yenilikçi uygulamalarla sorumlu bankacılık alanında ayrışan bir kurum olmanın gururunu yaşıyoruz.

Tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi, sürdürülebilirlik kavramının bir kez daha altını çizdi. Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ÇSY) konularının en az finansal konular kadar önemli olduğunu biliyoruz. İklim krizinin çözümü için, pandemi sürecinde olduğu gibi küresel bir mücadele ve kararlı adımlar gerekiyor.

Bu görüşten yola çıkarak, 2020 yılının son çeyreğinde "Yeşil Kuğu" kavramından ilham aldık ve TSKB Yeşil Kuğu Platformu'nu hayata geçirdik. Bu platformla iş dünyası, kamu, STK'lar, üniversiteler ve medya ile beraber sorumluluk alarak çözüm yolunda etkin adımlar atmayı hedefliyoruz. Yeşil Kuğu Platformu çatısı altında, küresel ve ulusal gelişmeleri yakından takip ediyor, İklime Dair yayınımızla iklim krizini mercek altına alıyoruz.

İklim risklerinin azaltılması yönünde iş ortaklarımızla güç birliği içinde ve hız kesmeden çalışmaya devam edeceğiz

İklim değişikliği kaynaklı risklerin; yatırımcılarımız ve müşterilerimiz için giderek daha önemli bir konu haline geldiğinin farkındayız. Bu kapsamda hız verdiğimiz çalışmalarımızın çıktılarını şeffaf bir şekilde paydaşlarımızın bilgisine sunmaya özen gösteriyoruz. İlk UNEP FI Sorumlu Bankacılık Prensipleri İlerleme Raporumuzu hazırladık. Gelecek yıllarda da bu kapsamda gerçekleştirdiğimiz analizlerimizi hedeflerimizle birlikte açıklamaya devam edeceğiz.

Türkiye'de, İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü'nü (TCFD) destekleyen lider kurumlardan biri olarak, TCFD tavsiyeleri doğrultusunda hazırladığımız ve sürdürülebilir dönüşüm yolculuğumuzu stratejik anlamda zenginleştiren ilk İklim Riskleri Raporumuz ise iklim değişikliğinden kaynaklanan risk ve fırsatları beyan etme taahhüdümüzün başlangıç noktası.

Yayımladığımız bu rapor ile, iklim riski bilincini bankacılık modelimize entegre etme yönünde önemli bir aşama daha kaydetmiş olduk. Bunun bir yolculuk olduğunun bilincindeyiz. Önümüzdeki dönemde iklim risklerinin azaltılması yönünde iş ortaklarımızla güç birliği içinde ve hız kesmeden çalışmaya devam edeceğiz.

Ece Börü
TSKB Genel Müdürü

Tablo 1. TSKB TCFD Beyan Tablosu

		TCFD Tavsiyeleri	İlgili Bölüm
Yönetişim	a	Yönetim kurulunun iklimle bağlantılı risk ve fırsatlara ilişkin gözetimini açıklayın	2.1.
	b	Yönetimin, iklimle bağlantılı risk ve fırsatları değerlendirme ve yönetmedeki rolünü açıklayın	2.2.
Strateji	a	Kurumun tanımladığı kısa, orta ve uzun vadede iklimle bağlantılı risk ve fırsatları açıklayın	3.2.
	b	İklimle bağlantılı risk ve fırsatların kurumun faaliyetleri, stratejisi ve finansal planlaması üzerindeki etkilerini açıklayın	
	c	2°C veya daha düşük senaryo dahil olmak üzere iklimle bağlantılı farklı senaryoları dikkate alarak kurumun stratejisinin dayanıklılığını açıklayın	3.3.
Risk Yönetimi	a	Kurumun iklimle bağlantılı riskleri tanımlama ve değerlendirme süreçlerini açıklayın	4.1.
	b	Kurumun iklimle bağlantılı riskleri yönetme süreçlerini açıklayın	
	c	İklimle bağlantılı riskleri tanımlama, değerlendirme ve yönetme süreçlerinin kurumun tüm risk yönetimi sürecine nasıl entegre edildiğini açıklayın	4.2.
Ölçüt ve Hedefler	a	Kurumun stratejisi ve risk süreciyle uyumlu olarak iklimle bağlantılı riskleri ve fırsatları değerlendirmek için kullandığı ölçütleri beyan edin	5.1.
	b	Kapsam 1, Kapsam 2 ve uygulanabilir hallerde Kapsam 3 sera gazı emisyonlarını ve ilgili riskleri beyan edin	
	c	Kurumun iklimle bağlantılı risk ve fırsatları yönetmek için kullandığı hedefleri ve hedeflere yönelik performansını açıklayın	5.2.

TSKB ve Sürdürülebilirlik

1

- 1.1. TSKB'nin Sürdürülebilirlik Yolculuğu
  Sürdürülebilirlik Yolculuğunda Kilometre Taşları
- 1.2. TSKB'nin İklim Risklerine Bakışı
- 1.3. TCFD Tavsiyeleri ve TSKB Yaklaşımı

1.1. TSKB'nin Sürdürülebilirlik Yolculuğu

1950 yılında Dünya Bankası ve T.C. Merkez Bankası'nın desteğiyle sürdürülebilir ve kapsayıcı kalkınmaya destek misyonuyla kurulan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB), Türkiye'nin ilk özel kalkınma ve yatırım bankasıdır. Kuruluşundan bugüne sürdürülebilirliği merkezine alan Banka; Kurumsal Bankacılık, Yatırım Bankacılığı ve Danışmanlık iş kollarında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Kalkınma ve yatırım bankası olarak, kalkınma finansmanı kurumları (KFK) ve uluslararası finans kuruluşları ile geliştirdiği iş ortaklıkları kapsamında sağladığı temalı global kaynakları ülkemizin sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda; Türk iş dünyasının yatırımları ile buluşturmaktadır. KFK'lar gibi birçok kuruluş ile yürütülen uzun soluklu ilişkiler; karşılıklı kapasite gelişiminin yanı sıra uluslararası yenilikleri takip etmeyi, yeni tema ve uygulamalar geliştirmeyi ve Türkiye'de sürdürülebilir ve sorumlu bankacılık alanında öncü adımlar atılmasını sağlamaktadır.

İklim değişikliği ile mücadele için çözüm üreten ve düşük karbonlu ekonomiye geçişi destekleyen bankacılık modeli ve sürdürülebilirlik temalı kredileri ile finans sektöründe ayrışan TSKB'nin yenilenebilir enerji, enerji ve kaynak verimliliği, çevre, kadın istihdamı, iş sağlığı ve güvenliği, kapsayıcı finansmana erişim gibi alanlardaki yatırımlara verdiği destek toplam kredi portföyünün %74'ünü oluşturmaktadır. TSKB, tutardan bağımsız tüm yatırım ve işletme kredilerinin çevresel ve sosyal risklerini ölçmeyi taahhüt etmektedir.

%74 SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK TEMALI KREDİ ORANI İLE

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE MÜCADELE İÇİN ÇÖZÜM ÜRETEN VE DÜŞÜK KARBONLU EKONOMİYE GEÇİŞİ DESTEKLEYEN BANKACILIK MODELİ

Sürdürülebilirlik Yolculuğunda Kilometre Taşları

Kurulduğu günden bu yana sürdürülebilirliği iş modelinin merkezine alan TSKB, bu kapsamda iklim değişikliği ile mücadele ve uyumu odağına alarak faaliyetlerine devam etmektedir.

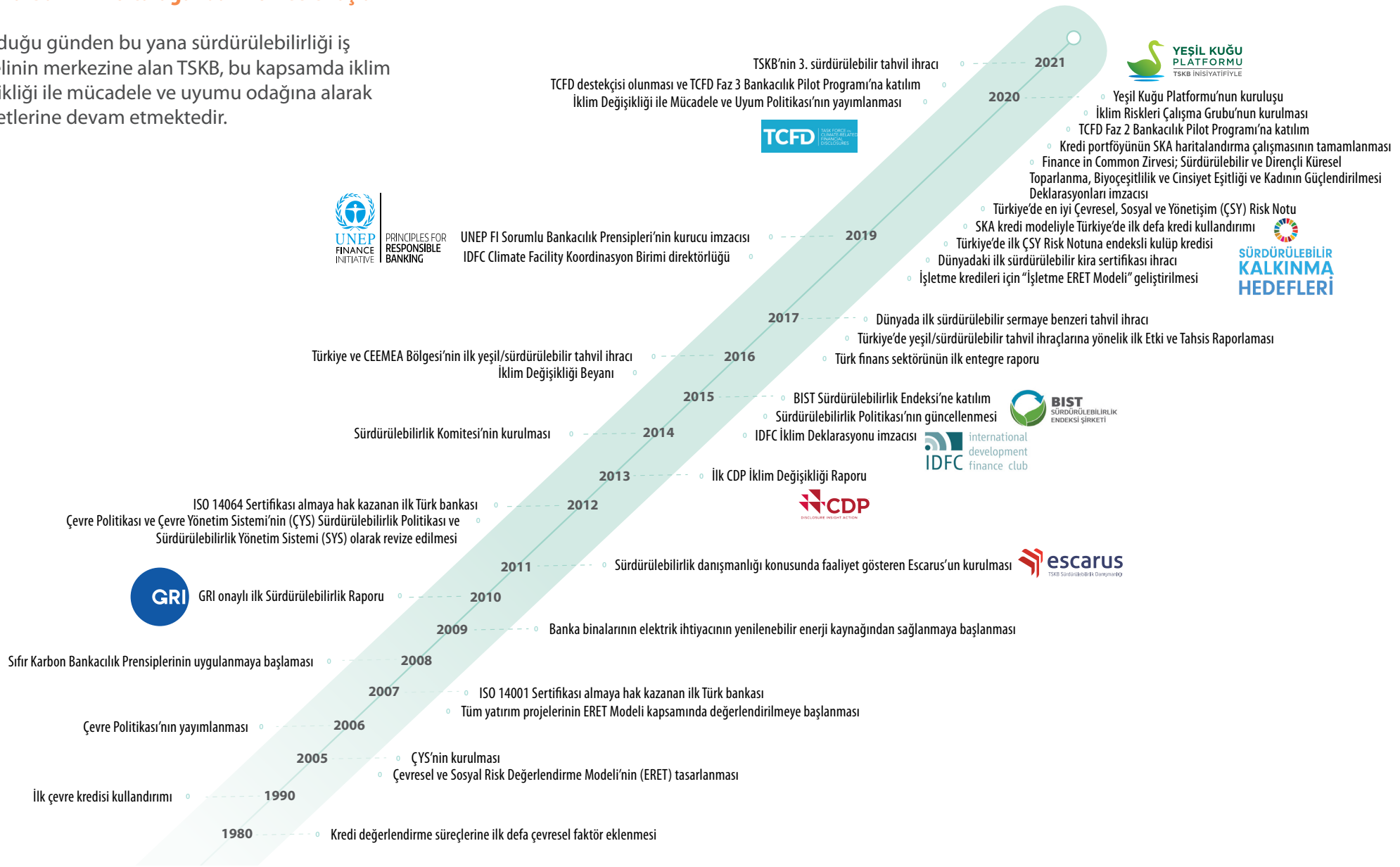

1.2. TSKB'nin İklim Risklerine Bakışı

Sanayi devrimiyle birlikte insan faaliyetleri kaynaklı sera gazlarının atmosferdeki oranının artmasıyla tetiklenen iklim değişikliği; insanlığın geleceğini tehdit eden, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları olan en büyük sorunlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Bilimsel çalışmalar; iklim değişikliğinin Türkiye'deki her bölge ve su havzası için farklı sonuçları olacağına işaret etmekle birlikte, dünya geneline paralel olarak ülkemizde de ortalama sıcaklıkların artacağını, su kaynaklarının ciddi derecede azalacağını, tarımsal verim kayıplarının yaşanması ile gıdaya erişim sorununun büyüyeceğini, deniz seviyesinin yükseleceğini, kuraklık ve çölleşmenin artacağını, sel, taşkınlar ve orman yangınları gibi aşırı hava olaylarının sıklık ve etkilerinin artacağını göstermektedir. Bu doğrultuda, finansal istikrara ilişkin olumsuz değişimler de görülecektir. İklim değişikliğinden kaynaklanan riskler; fiziksel riskler ve düşük karbon ekonomisine geçiş riskleri olarak iki kategoride değerlendirilmektedir.

Fiziksel riskler; akut ve kronik olmak üzere iki grup altında değerlendirilmektedir. Ortalama hava sıcaklıklarının artması, yağış düzenindeki değişimler ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi uzun vadeli değişimler kronik riskleri oluştururken, sel, orman yangını ve kuraklık gibi aşırı iklim olayları akut riskleri oluşturmaktadır. Değişen iklim koşulları ve aşırı iklim olaylarının organizasyonların varlıklarına, üretim süreçlerine ve tedarik zincirlerine doğrudan veya dolaylı etkileri olabilir. Bu etkiler sonucunda ilave yatırım maliyeti oluşması, işletme maliyetlerinde artışlar veya pazar kaybı yaşanmasına bağlı olarak gelirlerde düşüş gerçekleşmesi kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenle iklim değişikliği kaynaklı fiziksel etkilerin organizasyonlar için ciddi finansal sonuçlar doğurabileceği değerlendirilmektedir.

Geçiş riskleri çerçevesinde iklim politikaları, teknoloji, tüketici tercihleri ve finansal piyasa beklentilerindeki değişimler, çeşitli sektörlerde varlık değerlerinde büyük dalgalanmalar yaratmaktadır ve maliyetleri yukarı çekmektedir. Bu koşullarda finansal kurumlar da iş modellerini yeşil ekonomiye uygun tasarlamayan işletmeler de taşıdıkları pozisyonlar ölçüsünde riske maruz kalmaktadır.

İklim değişikliğinden kaynaklanan risklerin finansal risk olduğu, mikro bazda şirketleri finansal güçlüğe sürükleyebileceği, makro perspektifte de dünyanın ekonomik ve finansal istikrarını önemli ölçüde etkileyeceği konusunda farkındalık artmaktadır.

İklim bağlantılı risk ve fırsatları tüm iş süreçlerine entegre etmeyi hedefleyen TSKB, faaliyetleri dolayısıyla yarattığı etkiyi takip ederken, paydaşları ile iş birliği içerisinde ve kapsayıcı kalkınma bankacılığı bakış açısıyla iklim krizi ile mücadeleyi misyonunun önemli bir parçası olarak görmektedir. Sürdürülebilirlik çalışmalarını Sürdürülebilirlik Alt Komitesi'ne bağlı çeşitli çalışma grupları tarafından yürüten Banka, 2020 yılında Sürdürülebilirlik Alt Komitesi'ne bağlı İklim Riskleri Çalışma Grubu'nu kurmuştur. Bununla birlikte, iklim değişikliği konusundaki farkındalığın artırılması amacıyla tüm paydaşları bir araya getirmeyi hedefleyen Yeşil Kuğu Platformu'nu[1] oluşturmuştur.

[1] Yeşil Kuğu Platformu'na ilişkin bilgi için tıklayınız.

1.3. TCFD Tavsiyeleri ve TSKB Yaklaşımı

2015 yılında G20 ülkeleri Finans Bakanları ve Merkez Bankası Yöneticilerinin öncülüğünde Finansal İstikrar Kurulu'nun (FSB), finans sektörünün iklim bağlantılı riskleri hangi yöntemlerle ele alması gerektiği konusunda başlattığı çalışmalar üzerine "İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü (Task Force on Climate-related Financial Disclosures – TCFD[2])" inisiyatifi kurulmuştur. TCFD; iklim değişikliğinden kaynaklanan risklerin ve oluşabilecek fırsatların küresel düzeyde yönetilmesini, finansal istikrarın bozulmaması için kurumların iklim değişikliği kaynaklı risk ve fırsatları nasıl yönettiklerini tanımlamalarını ve bulgularını paydaşlarıyla paylaşmalarını hedeflemektedir. Bu kapsamda, farklı kurumların paylaşımlarının ve beyanlarının belirli kriterler üzerinden karşılaştırılabilir olmasını sağlamak amacıyla teknik bir platform oluşturmaktadır.

Bu eksende, TCFD tavsiyeleri ve raporlama çerçevesi; şirketlerin, iklim bağlantılı risklerin ve düşük karbon ekonomisine geçiş sürecinin kurum stratejilerinde, iş süreçlerinde, gelecek planlarında ve finansal durumlarında oluşturabileceği uzun ve kısa vadeli şoklar karşısındaki dayanıklılıklarını ve toparlanma kapasitelerini, farklı iklim senaryoları kapsamında test etmelerini ve sonuçlarını kamuoyuna beyan etmelerini önermektedir. Böylelikle paydaşların ortaya koyduğu sonuçların karşılaştırılabilir olmasını sağlamaktadır.

TCFD tavsiyeleri ışığında hareket ederek iklim değişikliğini daha stratejik bir perspektifle ele alan, iklim değişikliği etkilerini riskler ve fırsatlar ekseninde değerlendiren ve bu doğrultuda hedefler belirleyen kurumların sayısı artmaktadır.

TCFD tavsiyeleri 4 temel boyutu içermektedir:

Yönetişim

Organizasyonun iklim bağlantılı risk ve fırsatlara ilişkin yönetişim yapısının beyan edilmesi

Strateji

İklim bağlantılı risk ve fırsatların organizasyonun stratejik planlaması üzerindeki olası etkilerinin beyan edilmesi

Risk Yönetimi

Organizasyonun iklim bağlantılı riskleri nasıl tanımladığının, değerlendirdiğinin ve yönettiğinin beyan edilmesi

Ölçüt ve Hedefler

İlgili iklim risk ve fırsatlarının hangi ölçüt ve hedefler üzerinden değerlendirildiğinin ve yönetildiğinin beyan edilmesi ve bunun finansal raporlamaya entegre edilmesi

Bu rapor, TSKB'nin iklim değişikliği ile mücadele ve uyum yolculuğunu özetleyen ve TCFD tavsiyeleri kapsamında uyumunu 4 boyut üzerinden açıklayan bir çalışma niteliği taşımaktadır. Raporda yer alan strateji, ölçüt ve hedeflere ilişkin bilgiler periyodik olarak gözden geçirilecektir.

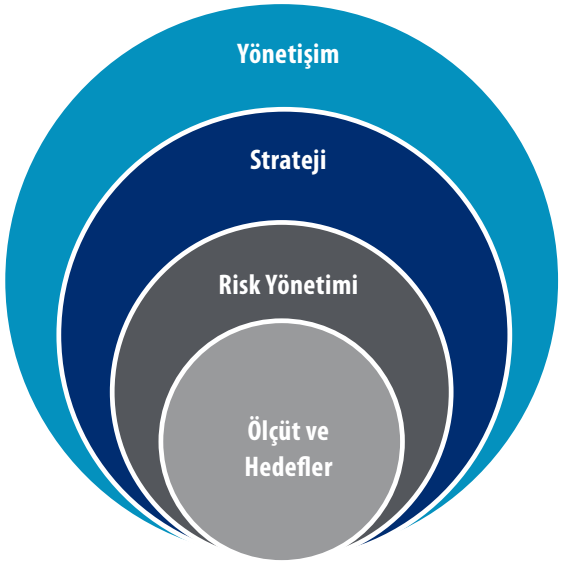

TCFD [2]

Yönetişim

2

- 2.1. Yönetim Kurulu Gözetimi
- 2.2. Sürdürülebilirlik Yönetimi
- 2.3. Üç Aşamalı Koruma Yaklaşımı

2.1. Yönetim Kurulu Gözetimi

İklim değişikliği ile mücadele ve uyum konusu Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi'nin aktif katılımı ile ele alınmaktadır. Yönetim Kurulu, Banka'nın stratejik odaklarına ve belirlenmiş hedeflerine uygun yönetildiğinin gözetimini sağlayarak Banka faaliyetlerine yön vermektedir. Yönetim Kurulu, Banka Genel Müdürü dahil olmak üzere 11 üyeden oluşmaktadır ve 3[3] bağımsız üyesi bulunmaktadır. Sorumlu bankacılık yaklaşımını çerçeveleyen Sürdürülebilirlik Politikası ve İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Politikası gibi öncelikli sürdürülebilirlik konularına dair tamamlayıcı politikalar Yönetim Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetim Kurulu'na bağlı görev yapan beş Komite ile Banka'nın performansı düzenli olarak takip edilmektedir. Yönetim Kurulu hakkında daha fazla bilgi için tıklayınız.

TSKB'de sürdürülebilirlik yapılanması, Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi bünyesinde başlamakta olup tüm çalışanları kapsamaktadır. Başta iklim değişikliği bağlantılı risk ve fırsatlar olmak üzere TSKB'nin sürdürülebilirlik stratejisi, vizyonu ve hedefleri kapsamında oluşturulacak iş planları ve yapılacak çalışmalar Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi'nin aktif katılımı ile Sürdürülebilirlik Komitesi'nde ele alınmaktadır. 2014 yılında kurulan TSKB Sürdürülebilirlik Komitesi, 2020 yıl sonu itibarıyla 3 Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Müdür ve 2 Genel Müdür Yardımcısı'ndan oluşmaktadır. Bu yapı Banka'nın stratejik odakları içerisinde yer alan iklim riskleri dahil tüm Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ÇSY) konularının en üst bakış açısı ile etkin bir şekilde yönetilmesine imkan sağlamaktadır. Komite bünyesinde ele alınan konular, komite üyesi olan Genel Müdür Yardımcılarının icradaki sorumluluk alanları ile örtüşmekte olup, bu durum komitenin etkinliğini de artırmaktadır. Komitenin üye atamaları, Yönetim Kurulu Kararı ile gerçekleştirilmektedir.

Yönetim Kurulu'na bağlı görev alan Denetim Komitesi, Banka'nın risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinin etkinlik ve yeterliliğinin ilgili mevzuat çerçevesinde sağlanmasından sorumludur. Komite'ye doğrudan bağlı olan Risk Yönetimi Müdürlüğü, risk yönetim süreçleri için ihtiyaç duyulan sistemleri geliştirerek söz konusu faaliyetleri yürütmekte, risklerin politika ve standartlar ile Banka limitlerine uygunluğunu izlemekte ve Komite aracılığıyla Yönetim Kurulu'na raporlamaktadır. Banka'nın risk iştahı doğrultusunda kredilendirme faaliyetlerinden doğan ve doğması olası görülen iklim değişikliği de dahil çevresel riskler, Banka'nın risk yönetimi süreçlerine dahil edilmektedir.

[3] 2 üye Denetim Komitesi üyesi olmasından dolayı SPK'nın Kurumsal Yönetim Tebliği (II-17.1) gereğince bağımsız üye sayılmaktadır.

2.2. Sürdürülebilirlik Yönetimi

Sürdürülebilirlik Komitesi, kendisine raporlama yapan Sürdürülebilirlik Alt Komitesi ile farklı disiplinlerden çalışanların oluşturduğu çalışma gruplarının faaliyetlerini kolektif bir bakış açısıyla takip etmektedir.

TSKB, tüm iş süreçlerini kapsayan bir sürdürülebilirlik yönetim sistemine sahiptir

TSKB'nin kurulduğu günden bugüne küresel çapta kurduğu ilişkiler ve içerisinde yer aldığı uluslararası inisiyatifler ve platformlar, ÇSY konularını çok daha önce gündeme almasını ve hızlı bir şekilde iş modeline entegre etmesini sağlamıştır. 2000'li yıllarda TSKB, Çevre Yönetim Sistemi'ni (ÇYS) ve akabinde kapsamını geliştirerek Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi'ni (SYS) kurmuştur. SYS, Türkiye'de kapsayıcılık ve sürdürülebilir kalkınma için değer yaratma misyonu ile hareket eden TSKB'nin gerek faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan çevresel ve sosyal etkilerin azaltılması gerek Türkiye'nin düşük karbonlu ekonomiye geçişinin desteklenmesi amaçlarına hizmet etmektedir.

TSKB Sürdürülebilirlik Politikası, SYS'nin temel çerçevesini oluşturmaktadır. TSKB, 2006 tarihinde yayımladığı Çevre Politikası'nın kapsamını 2012 yılında genişleterek Sürdürülebilirlik Politikası olarak revize etmiştir. Banka'nın Sürdürülebilirlik Politikası; ÇSY temalı tamamlayıcı politikalar ile desteklenmektedir. TSKB, sorumlu bankacılık anlayışı doğrultusunda finanse etmeyeceği faaliyetleri belirlemiş, bunları tamamlayıcı politikalardan Çevre ve Sosyal Etki Politikası'nın ekinde yayımlamıştır.

Farklı departmanların temsilcilerinden oluşan Sürdürülebilirlik Alt Komitesi

Banka Genel Müdürü'nün başkanlık ettiği, 3 Genel Müdür Yardımcısı'nın liderliğinde görev yapan Sürdürülebilirlik Alt Komitesi, Sürdürülebilirlik Komitesi'nin belirlediği vizyon ve strateji doğrultusunda ÇSY faaliyetlerinin bütün iş süreçlerine entegrasyonunu sağlamak amacıyla kurulmuştur. Sürdürülebilirlik Alt Komitesi, faaliyetlerini TSKB Sürdürülebilirlik Komitesi'ne raporlamaktadır. TSKB'deki sürdürülebilirlik yapılanmasının iç koordinasyonu, Sürdürülebilirlik Koordinasyon Sorumlusu tarafından yürütülmektedir. Banka sürdürülebilirlik stratejisini ileriye taşımak adına sürdürülebilirlik atölyeleri düzenlemiştir. Bu doğrultuda, temel sorumluluk alanı ile ilgili gündem, gelişmeler ve yeniliklerin takibi ile süreçlerin yönetimine yönelik görevlendirmeler yapılmıştır.

Sürdürülebilirlik faaliyetleri sinerji içerisinde çalışan 8 Çalışma Grubu tarafından yerine getirilmektedir

Sürdürülebilirliği misyonundan iş modeline ve süreçlerine uçtan uca içselleştirmiş olan TSKB'de iklim riskleri dahil tüm sürdürülebilirlik kapsam ve odakları Sürdürülebilirlik Alt Komitesi'ne bağlı 8 farklı çalışma grubu tarafından entegre bir şekilde yürütülmektedir. Çalışma gruplarına üye atamaları TSKB İcra Komitesi tarafından yapılmaktadır. TSKB'nin sürdürülebilirlik yapısı ve ilgili çalışma grupları Şekil 1'de sunulmaktadır.

ÇSY Hedefleri

ÇSY hedefleri, entegre bakış açısı ile sermaye bazında belirlenmekte, İcra Komitesi ve Sürdürülebilirlik Alt Komitesi'nin onayından geçmektedir. Gerek operasyonel faaliyetler gerek sürdürülebilir finansman kapsamında iklim bağlantılı konular dahil olmak üzere tüm hedefler ve gerçekleşmeler yılda iki defa gözden geçirilmektedir. Gerçekleşmeler karşılaştırmalı temel performans göstergeleri ile Banka'nın paydaşlarına entegre faaliyet raporu aracılığıyla sunulmaktadır.

Performans Yönetimi

Sürdürülebilirlik Alt Komitesi'nin yıllık hedefleri, net ve ölçülebilir şekilde belirlenmekte olup, hedefler tüm Alt Komite üyelerinin performans karnelerine yansıtılmaktadır. Bunun yanında çalışma gruplarında yer alan üyelerin performans karnelerinde de ilgili sürdürülebilirlik çalışmalarına ait hedefler eklenmektedir. Çalışma gruplarının ortak hedeflerinden birisi de tüm TSKB çalışanlarının sürdürülebilirlik konusundaki kapasite gelişimini sağlayabilmek amacıyla iç eğitimler ve bilgilendirme toplantıları düzenlemektir. Bu yönde çalışmalar artırılarak devam edecektir. ▼

Şekil 1. TSKB Sürdürülebilirlik Yapılanması - Çalışma Grupları

İklim Riskleri Çalışma Grubu

İklim risklerini tüm iş süreçlerine dahil etmeyi ve kredi faaliyetleri ile ortaya çıkan dolaylı etkileri analiz etmeyi hedefleyen Banka, İklim Riskleri Çalışma Grubu'nu kurmuştur. İklim risklerini iş süreçlerine daha derinleştirilmiş bir düzlemde entegre etmeyi hedefleyen Grup, hem fiziksel hem de geçiş riskleri çerçevesinde portföy risklerinin belirlenmesi, ölçülmesi ve raporlanması için kapasite geliştirmekte ve çeşitli çalışmalar yürütmektedir.

Çalışma Grubu Başkanı aynı zamanda Kredi İzleme Müdürlüğü görevini yürütmektedir. İklim riskleri konusunu kolektif bakış açısıyla ele alabilmek amacı ile Çalışma Grubu üyeleri; Ekonomik Araştırmalar, Kalkınma Finansmanı Kurumları, Kredi İzleme, Kredi Tahsis, Kurumsal Uyum, Mühendislik ve Teknik Danışmanlık ve Risk Yönetimi müdürlüklerinin temsilcilerinden oluşmaktadır.

Çalışma Grubu bünyesinde gerçekleştirilen faaliyetler Sürdürülebilirlik Alt Komitesi'ne, İcra Komitesi'ne ve Sürdürülebilirlik Komitesi'ne düzenli olarak raporlanmaktadır.

TSKB 2020 yılında, UNEP FI TCFD Faz 2 Bankacılık Pilot Programı'na Türkiye'den katılan tek banka olmuştur. İklim Riskleri Çalışma Grubu, söz konusu programda TSKB'yi temsil etmiş ve TCFD tavsiyeleri doğrultusunda çalışmalar yürütmüştür. 2021 yılında da Faz 2 çalışmalarının devamı niteliğinde olan Faz 3 Programı'na katılım sağlamaktadır.

ISO Yönetim Standartları Çalışma Grubu

Banka'nın faaliyetlerinden doğan iç etkilerin ölçülmesi, takibi ve denetiminin koordinasyonundan sorumludur. Çalışma Grubu, ISO 14001 ve 14064 Sertifikasyonları kapsamında, iç tüketim kaynaklı karbon ayak izini düzenli olarak takip etmekte, etkileri azaltmayı hedefleyen eylem planları uygulamakta ve performansı yükseltmeyi öngören hedefler belirlemektedir. Performans sonuçları periyodik olarak izlenerek Sürdürülebilirlik Alt Komitesi'ne raporlanmaktadır.

Sosyal Etki Analizi Çalışma Grubu

Sosyal Etki Analizi Çalışma Grubu, TSKB'nin kredilendirme faaliyetlerinde sosyal etki analizi yaklaşımını geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Grup, Banka tarafından verilen yatırım ve işletme kredilerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na (SKA) katkısına yönelik detaylı eşleştirme ve raporlama çalışmaları yapmanın yanı sıra yatırımların sosyal faydalarını artırmak üzere aksiyonların belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bu doğrultuda Banka'nın başta SKA 13: İklim Eylemi olmak üzere tüm SKA'lar kapsamında finansman faaliyetleri dolayısıyla yarattığı etki düzenli olarak analiz edilerek raporlanmaktadır.

Sürdürülebilirlik Konusunda Uluslararası İnisiyatiflerle İş Birliği Çalışma Grubu

Çalışma Grubu, Banka'nın sürdürülebilirlik kapsamında iş birliği yaptığı uluslararası ve uluslar üstü finans kurumları ve uluslararası inisiyatiflerle yapılacak çalışmalara yönelik kaynak ihtiyacını belirlemek ve çalışmaları organize etmek amacıyla faaliyet göstermektedir. İklim Riskleri Çalışma Grubu ile koordineli olarak çalışmalar yürüten Grup iklim değişikliği uygulamaları konusunda kapasite geliştirme ve tecrübe paylaşımı faaliyetlerinden sorumludur.

Sürdürülebilirlik Endeksi Çalışma Grubu

Sürdürülebilirlik Endeksi Çalışma Grubu, BİST Sürdürülebilirlik Endeksi ve uluslararası sürdürülebilirlik değerlendirme şirketleri ile olan ilişkileri yönetmektedir. Bu kapsamda iyileştirme önerileri geliştirmekte ve bu çalışmaları koordine etmektedir. Banka'nın hem operasyonel hem de finansman faaliyetlerinin iklim değişikliği ile olan ilişkisi kapsamında yer aldığı tüm sürdürülebilirlik endeksleri ve derecelendirmeleri Çalışma Grubu tarafından değerlendirilmektedir.

Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu

Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu, Banka'nın stratejik odakları içerisinde yer alan cinsiyet eşitliği konusunda, farklı platformlarda etkinliğin artırılması doğrultusunda çalışmalar yapmaktadır. İklim krizi gibi küresel bir sorunla mücadelenin ancak kadınları güçlendirmekle mümkün olduğuna inanan TSKB, cinsiyet eşitliği çalışmaları ile kadınları ekonomiye kazandırıp bilinçlendirerek iklim değişikliği ile mücadele ve uyum konusunda da etki yaratmayı amaçlamaktadır.

Raporlama Çalışma Grubu

Raporlama Çalışma Grubu, Karbon Saydamlık Projesi (CDP) İklim Değişikliği Raporu, Entegre Faaliyet Raporu ve UNEP FI Sorumlu Bankacılık Prensipleri İlerleme Raporu gibi çalışmalardan sorumludur. Bu kapsamda, yerel ve küresel iyi uygulamalar ile son gelişmeleri yakından takip etmekte, uluslararası tanınırlığı yüksek standartları gözetmektedir.

Paydaşlarla Diyalog Çalışma Grubu

Paydaşlarla Diyalog Çalışma Grubu, Banka'nın ÇSY çalışmalarına iletişim boyutuyla ilgili katkılar sunmaktadır. Sıfır karbon etkinlikleri ve ÇSY temalı platformlarda bilgi paylaşımları yaparak aynı zamanda iklim değişikliği konusunda farkındalık yaratmakta ve kapasite geliştirme faaliyetleri yürütmektedir.

2.3. Üç Aşamalı Koruma Yaklaşımı

Banka, iklim değişikliğinden kaynaklanan fiziksel ve geçiş risklerinin risk yönetimi süreçlerine dahil edilerek yönetilmesinde ve operasyonel faaliyetlerin kontrolünde etkin bir yöntem olan Üç Aşamalı Koruma Yaklaşımı'nı (Şekil 2.) benimsemiştir.

Şekil 2. TSKB Üç Aşamalı Koruma Yaklaşımı

1 Birinci Aşama	İş Birimleri Sürdürülebilirlik Alt Komitesi: *İklim Riskleri Çalışma Grubu* Kredi Değerlendirme Komitesi İcra Komitesi
2 İkinci Aşama	Risk Yönetimi Müdürlüğü İç Kontrol Müdürlüğü Sürdürülebilirlik Komitesi
3 Üçüncü Aşama	Teftiş Kurulu Başkanlığı

Birinci Aşama'da ilgili tüm iş birimleri ve yönetim organları kredi portföyü kaynaklı riskler açısından gelen kredi başvurularının iklim riskleri açısından kontrolünü sağlamakta olup operasyonel riskler açısından bina işletim faaliyetlerinin iklim risklerinden etkilenme durumunu değerlendirmektedir. Bu birimler risk yönetiminin ilk adımı olarak konu uzmanlıkları ile çok boyutlu bir risk değerlendirmesi yapmaktadır.

İkinci Aşama'da Banka'nın risk iştahı ve politikaları doğrultusunda Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi'ne bağlı yapılar aracılığıyla faaliyetler ve kontroller gerçekleştirilmektedir.

Üçüncü Aşama'da bağımsız bir yapı olarak iklim risklerinin yönetimi dahil tüm faaliyetlerin denetimi; Yönetim Kurulu üyelerinden oluşan Denetim Komitesi'ne bağlı olarak faaliyet gösteren Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından sağlanmaktadır.

Strateji

3

- 3.1. TSKB'nin İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Stratejisi
- 3.2. İklimle Bağlantılı Risk ve Fırsatlar
- 3.3. Senaryo Analizleri

Küresel iklim değişikliği ve iklim değişikliğinin etkileri ile mücadele, Türkiye'de ve dünyada odaklanılması gereken en önemli konuların başında gelmektedir. Bu kapsamda, iklim değişikliği kaynaklı fiziksel ve geçiş riskleri, kısa, orta ve uzun vadede finansal riskler oluşturmanın yanı sıra iyi planlandıkları ve yönetildikleri takdirde hem finansal kurumlar hem de farklı sektörlerde faaliyet gösteren şirketler için stratejik fırsatları beraberinde getirecektir. 2008 yılında sıfır karbon bankacılık uygulamasına geçen TSKB, 2013 yılında ilk CDP İklim Değişikliği Raporu'nu yayınlamıştır. 2015 yılında IDFC İklim Deklarasyonu imzacısı ve 2019 yılında UNEP FI Sorumlu Bankacılık Prensipleri'nin kurucu imzacısı olmuştur. 2020 yılında düzenlenen Finance in Common Zirvesi kapsamında; Sürdürülebilir ve Dirençli Küresel Toparlanma ve Biyoçeşitlilik Deklarasyonlarının imzacısı olmuştur. TSKB, TCFD destekçisi bir kurum olarak iklim risklerini iş süreçlerine bütünüyle entegre etmeyi, hedef ve performans göstergeleri ile somutlaştırmayı hedeflemektedir.

3.1. TSKB'nin İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Stratejisi

Türkiye'nin nitelikli kalkınması için sürdürülebilirliği ve kapsayıcılığı ana iş modeli olarak benimseyen TSKB, iklim değişikliği kaynaklı fiziksel ve geçiş risklerinin bilincinde ve söz konusu risklerin yönetilmesi için atılması gereken adımların ve doğacak fırsatların farkındadır.

TSKB, iklim değişikliği ile mücadele ve uyuma yönelik aksiyon ve hedeflerini Sürdürülebilirlik Stratejisi kapsamında 3 ana eksende ele almaktadır:

- **Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma modelinin desteklenmesi**
- **İklim değişikliğine yönelik yürütülen mücadelede aktif rol alınması**
- **Türkiye'nin düşük karbon ekonomisine dayalı bir sanayiye geçişine katkıda bulunulması**

İklim değişikliğine çözüm üreten ve sürdürülebilirlik temalı kredileri ile düşük karbonlu ekonomiye geçişi destekleyen bankacılık modeliyle TSKB, öncelikli odak konularını 2020 Entegre Faaliyet Raporu'nda belirtmiştir.

Tablo 2. TSKB'nin Öncelikli Odak Konuları

İklim değişikliği ile mücadele	**Güçlü finansal performans ve verimlilik**
Düşük karbon ekonomisine geçişin desteklenmesi	**Uluslararası iş birliklerinin güçlendirilmesi ve yeni iş birliklerinin geliştirilmesi**
Nitelikli insan kaynağının korunması	**Güçlü kurumsal yönetim & etkin risk yönetimi**
Kalkınmaya yönelik projeler üretilmesi ve 3 ana iş kolu ile SKA'ların desteklenmesi	**Kurum içinde ve dışında fırsat eşitliğinin gözetilmesi**
	Grup şirketleri ile sinerjik iş birliğinin sürdürülmesi

TSKB kredi portföyü ile 7 SKA aracılığıyla etki yaratır

İklim değişikliği ile mücadele ve uyum, TSKB'nin ana strateji odaklarından biri olarak öncelikli diğer konularını doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Banka'nın stratejik odakları dikkate alındığında 17 SKA'dan 7 tanesini direkt olarak desteklemektedir.

TSKB, sürdürülebilir bankacılık ilkeleri alanındaki deneyimi ile iklim değişikliğiyle mücadele ve Türkiye'nin düşük karbon ekonomisine geçiş sürecinde stratejileri doğrultusunda etkin rol üstlenmeye devam edecektir. Bu doğrultuda TSKB, 2016 yılında yayınlanan İklim Değişikliği Deklarasyonu'na ek olarak 2021 yılında yayınlanan "İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Politikası"[4] aracılığıyla iklim değişikliği ile mücadele stratejisinin kapsamını ve ilkelerini ortaya koymaktadır.

Tablo 3. TSKB İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Politikası'nın Odak Noktaları

- Tüm faaliyet alanlarında iklim değişikliği ile mücadele ve uyumun gözetilmesi
- İklim değişikliği ile mücadele ve uyumun Yönetim Kurulu dahil olmak üzere İcra Komitesi'nin aktif katılımı ile ele alınması
- İklim değişikliği kaynaklı fiziksel ve geçiş risklerinin Banka risk yönetimi sistemine dahil edilmesi
- İklim değişikliği ile mücadele odağında Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen SKA'lara aktif katkıda bulunulması
- İklim değişikliği ile mücadele ve uyum kapsamında tüm paydaşlar ile iş birliği içerisinde çalışılması
- İklim değişikliği ile mücadele ve uyum kapsamındaki hedef ve etkilerin şeffaf bir şekilde paylaşılması
- Kamuya açık raporlar ve düzenli yayınlarla iklim değişikliği ile mücadele ve uyum konusunda farkındalık yaratılması
- Ulusal ve uluslararası bildirgelerin takip edilmesi ve TCFD'nin tavsiyeleri doğrultusunda ölçüm ve raporlama yapılması

3.2. İklimle Bağlantılı Risk ve Fırsatlar

İklim değişikliğinin çevresel, sosyal ve ekonomik etkileri, kurumlar için önemli değişiklikleri beraberinde getirmektedir. İklim değişikliği, tüm kurumlar tarafından stratejik olarak ele alınması gereken bir olgudur. TSKB, iklim risk ve fırsatlarını uluslararası kabul görmüş fiziksel riskler ve geçiş riskleri perspektifinde tanımlamaktadır. Bu bakış açısıyla iklim değişikliğinin kurum üzerinde yarattığı risk ve fırsatları i) doğrudan ve ii) dolaylı etkiler perspektifinde incelemektedir.

i) Doğrudan riskler ve fırsatlar, iklim değişikliğinin TSKB'nin operasyonları ve faaliyetleri üzerindeki etkileri üzerine odaklanmaktadır.

ii) Dolaylı riskler ve fırsatlar, iklim değişikliğinin TSKB'nin ürün ve hizmetleri ile kredi portföyü üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır.

Banka, doğrudan ve dolaylı riskleri ve fırsatları kısa, orta ve uzun vadeli (Tablo 4) olarak tanımlamakta olup bu risk ve fırsatların kurumun faaliyetlerine, stratejisine ve finansal yapısına olan etkilerini analiz etmektedir.

Tablo 4. Vade Tanımları (yıl)

Kısa	Orta	Uzun
<1	1-5	>5

3.2.1. Doğrudan Riskler ve Fırsatlar

TSKB'nin iklim değişikliği kaynaklı doğrudan risklerinin temeli, ofis binaları üzerindeki fiziksel etkilerdir. Banka'nın operasyonlarının büyük bir bölümü İstanbul'daki Genel Müdürlük (GM) binasında yürütülmektedir. Bilgi teknolojileri, tüm operasyon ve teknik destek birimleri GM binasında faaliyet göstermektedir. Bununla birlikte Banka'nın farklı bir bölgede acil durum merkezi de bulunmaktadır.

[4] İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Politikası'na ulaşmak için tıklayınız.

TSKB'nin bankacılık operasyonlarından dolayı maruz kalabileceği doğrudan iklim riskleri Tablo 5'te özetlenmektedir. İklim değişikliği kaynaklı banka operasyonları açısından oluşabilecek fırsatlar Tablo 6'da listelenmektedir.

Tablo 5. İklim Değişikliği Kaynaklı Doğrudan Riskler

Riskler	Türü	Açıklama	Vade	TSKB'nin Aksiyonu
Aşırı hava olayları	Fiziksel	Türkiye'de özellikle son yıllarda iklim değişikliğine bağlı olarak daha sık gözlemlenen aşırı yağış ve dolu olaylarının, İstanbul'da da sel felaketlerine yol açabilmektedir. Bu durum, Banka'nın faaliyetleri ve iş sürekliliği için risk oluşturabilir.		TSKB, aşırı yağış, sel ve kuraklık gibi iklim olaylarına karşı gerekli aksiyon planlarını (Acil ve Beklenmedik Durum Planı) tüm hizmet binalarını içerecek şekilde hazırlamıştır. Güncellemeler düzenli aralıklarla yapılmaktadır. İstanbul'da geçmiş yıllarda meydana gelen su baskınları sonrasında hizmet binalarında altyapısal iyileştirmeler yapılmıştır. Banka'nın iş sürekliliğini ve dayanıklılığını güçlendirmek için yapılan çalışmalar İş Sürekliliği Yönetimi Komitesi ile Bina İşletim ve İdari İşler Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülmektedir.
Sera gazı emisyonlarının artması	Geçiş	Banka'nın doğal kaynak kullanımları, elektrik tüketimleri, araç kullanımları, iş seyahatleri, vb. dolayısıyla oluşan sera gazı emisyonlarının artması geçiş riski oluşturabilir.		TSKB, SYS kapsamında faaliyetleri kaynaklı tüm sera gazı emisyonlarını ISO 14064 Sera Gazı Hesaplama ve Doğrulama Yönetim Sistemi'ne uyumlu şekilde periyodik olarak takip ederek raporlamaktadır. Banka, Kapsam 1 emisyonları için 2030 yılı için Paris Anlaşması'nın hedeflerine katkıda bulunan ve bilimsel temelli sera gazı azaltım hedefi koymuştur (Bölüm 5.1.). TSKB, 2009 yılından beri tüm elektrik ihtiyacını (Kapsam 2) I-REC sertifikalı yenilenebilir enerji santrallerinden sağlamaktadır ve bu uygulamasına devam edecektir. TSKB, faaliyetleri sonucu oluşan sera gazlarını 2008 yılından bu yana dengelemektedir ve Türkiye'nin ilk karbon-nötr bankası olma özelliğini taşımaktadır.

Tablo 6. İklim Değişikliği ile Mücadelenin Getireceği Doğrudan Fırsatlar

Fırsatlar	Türü	Açıklama	Vade	TSKB'nin Aksiyonu
Teknolojinin iş modellerini değiştirmesi	Geçiş	İş modellerinde uzaktan çalışma uygulamaları ve buna imkan sağlayan teknolojik altyapılar arttıkça, Banka'nın iş seyahatlerinde azalma yaşanmaktadır. Bu teknolojik değişimin, Banka'nın sera gazı emisyonlarını daha da azaltabilecektir.		TSKB, pandemi dönemiyle başlayan uzaktan çalışma ve video konferans uygulamalarının kullanımını gelecek dönemde iş seyahatlerini azaltmaya yönelik olarak genişletmeyi öngörmektedir.
Yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılması	Geçiş	Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretim maliyetleri azalırken çatı tipi GES kurulumları kurumlar tarafından daha fazla tercih edilmektedir. Banka ihtiyacı olan elektriğin bir kısmını güneş enerjisinden sağlamayı değerlendirerek elektrik maliyetlerinden tasarruf sağlayabilir.		TSKB, elektrik ihtiyacını I-REC sertifikalı santrallerden sağlama uygulamasına devam edecektir. Bunun yanında, yenilenebilir enerjiden doğrudan faydalanma fırsatlarını da değerlendirecektir.

Kısa Orta Uzun

3.2.2. Dolaylı Riskler ve Fırsatlar

Fiziksel ve geçiş riskleri kapsamında, düşük karbonlu ekonomiye geçiş sürecinin, finansman ve danışmanlık alanlarında TSKB için yeni fırsatlar sunacağı düşünülmektedir. Sürecin yenilenebilir enerjiye ve diğer düşük karbon ayak izine sahip ürün ve hizmetlere olan talebi artıracağı öngörülmektedir. TSKB, sağladığı ürün ve hizmetler kaynaklı risklerini ve fırsatlarını sırasıyla Tablo 7 ve Tablo 8'de özetlemektedir.

Tablo 7. İklim Değişikliği Kaynaklı Dolaylı Riskler

Riskler	Türü	Açıklama	Vade	TSKB'nin Aksiyonu
Küresel ölçekte ortalama hava ve su sıcaklıklarının artması: elektrik üretimi	Fiziksel	Küresel ölçekte ortalama hava ve su sıcaklıklarındaki artışlarının özellikle konvansiyonel ve hidroelektrik kaynaklı elektrik üretiminde verim düşüşlerine neden olabileceği değerlendirilmektedir.	Orta, Uzun	TSKB, fiziksel iklim risklerini kredi değerlendirme aşamasından itibaren tüm risk süreçlerine dahil etme yolunda çalışmaktadır. TSKB enerji portföyü için yaptığı projeksiyon ve izleme çalışmalarında iklim değişikliği kaynaklı sıcaklık artışlarını da göz önünde bulundurmaya başlamıştır. HES finansmanında kredi tahsis ve izleme süreçlerinde havza bazında analizler yapılmaktadır.
Küresel ölçekte ortalama hava sıcaklıklarının artması: iş gücü faktörleri	Fiziksel	Artan ortalama hava sıcaklıkları nedeniyle özellikle iş gücünün yoğun olduğu ve dış ortamlarda çalışmaların yapıldığı sektörlerde (tarım, inşaat ve madencilik vb.) iş gücü verimliliğinde kayıplar beklenmektedir.	Uzun	TSKB, çevresel ve sosyal değerlendirme sürecinde kurumların iş gücü yönetimi kapsamındaki uygulamalarını yakından takip etmeye devam edecektir.
Su stresi düzeyinin ve kuraklığın artması	Fiziksel	İklim değişikliği kaynaklı su stresinin ve kuraklığın artması, su yoğun sektörlerde üretim süreçlerini olumsuz yönde etkileyebilecektir.	Orta, Uzun	TSKB, kredi değerlendirme çalışmalarında iklim değişikliğinin su kaynaklarında yaratabileceği olumsuz etkileri değerlendirmektedir. Kredi tahsisten kredi izleme süreçlerine konunun çoklu boyutlarını MTD ve Kredi Analiz müdürlüklerinin girdileri ile analiz eder. Risk yönetimi süreçlerine bu anlamda entegrasyon çalışmaları devam edecektir.
Aşırı hava olayları	Fiziksel	İklim değişikliği ile birlikte sıklık ve etkisi artması beklenen sel, orman yangını ve fırtına gibi aşırı hava olaylarının, enerji, üretim, madencilik, elektrik dağıtım ve lojistik sektörlerini olumsuz etkilemesi beklenmektedir.	Orta, Uzun	TSKB, fiziksel iklim risklerini kredi değerlendirme aşamasından itibaren tüm risk süreçlerine dahil etme yolunda çalışmaktadır. TSKB, kredi değerlendirme aşamalarında fiziksel iklim riskleri ile ilgili yerel ve küresel veri platformlarından ve değerlendirme araçlarından daha fazla yararlanmayı planlamaktadır.
Düşük karbonlu ürün ve hizmetlere talebin artması	Geçiş	Düşük karbonlu, iklim dostu ürünlerin kullanılması yönünde talep artarken ara madde ve nihai ürün üreticilerinin üretim süreçlerinde değişimler gerekebilecektir. Bu durum, Banka portföyünde bulunan yüksek emisyonlu ürün ve hizmet sağlayan müşterilerin nakit akışlarını etkileyebilmekte, bu etki müşterilerin kredi geri ödemeleri için de potansiyel bir risk oluşturabilmektedir.	Orta	TSKB, iklim risklerinin kredi portföyü üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak için farklı çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu doğrultuda, piyasa beklentileri ve değişiklikler de güncel olarak takip edilmektedir. Banka, gelecek dönemde değişen piyasa beklentileri konusunda etkilenmesi olası sektörler üzerinden oluşabilecek riskleri daha iyi tespit edebilmek için ısı haritası çalışmalarını güncel tutacak, vaka analiz çalışmalarını çeşitlendirecektir.
Karbon fiyatlandırma politikaları	Geçiş	AB Yeşil Mutabakatı kapsamında bir seçenek olarak öngörülen sınırda karbon vergisi uygulaması, Türkiye'den AB bölgesine ihraç edilen ürünlere karbon vergisi uygulamasını gündeme getirebilecektir. Böylesi bir vergi, Türkiye'den ihraç edilen ürünlerin maliyetini artırarak rekabetçiliğini düşürme ihtimalini barındırmaktadır. Sınırda karbon vergisinin bir alternatifi/tamamlayıcısı olarak Türkiye'de uygulamaya alınması üzerine tartışmaların sürdüğü karbon ticaret mekanizması, emisyon yoğun sektörleri kapsayacak bir ticaret sistemi oluşturacaktır. Bu iki gelişme, TSKB'nin kredi portföyünde bulunan, vergi veya ticaret sistemi kapsamına alınacak sektörleri etkileyebilecektir.	Kısa, Orta	TSKB, Banka'nın üzerinde ilave karbon maliyeti oluşabilecek sektörlere maruziyeti ve olası etkisini analiz etmek için farklı çalışmalar yürütmektedir. Bu doğrultuda, Türkiye'deki karbon piyasaları konusunda çalışmalar yürüten PMR Türkiye[5] projesinin çalışmalarını aktif olarak takip etmekte, gelişmeleri izlemektedir. İlave olarak, karbon ticaret sisteminin uygulamaya alınması durumunda etkilenecek sektörlerin portföydeki oranı ve portföyün bu gibi karbon fiyatlandırmalarından dolayı maruz olacağı sektörel risklere yönelik vaka analiz çalışmaları gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda yürütülen ısı haritası çalışmaları söz konusu geçiş riskine maruz olan sektör ve kredi müşterilerinin değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır.

Kısa Orta Uzun

[5] Karbon Piyasalarına Hazırlık Ortaklığı Programı - PMR Türkiye

Tablo 8. İklim Değişikliği ile Mücadelenin Getireceği Dolaylı Fırsatlar

Fırsatlar	Türü	Açıklama	Vade	TSKB'nin Aksiyonu
Reel sektörün iklim değişikliğine uyumlanma ihtiyacı	Fiziksel ve Geçiş	Son yıllarda etkileri daha fazla hissedilen iklim değişikliğinin ilerleyen dönemde hem dünyada ve hem Türkiye'de daha büyük boyutlu fiziksel zararlara yol açması beklenmektedir. Bu nedenle reel sektör firmalarında bu riski yönetme konusunda farkındalık yaratılması ve kapasite gelişiminin desteklenmesi gerekmektedir.		TSKB'nin Yeşil Kuğu Platformu gibi araçlarla iklim riskleri kapsamında farkındalık artırma çalışmaları devam edecektir. TSKB'nin kamuya açık olarak yaptığı ve yapacağı çalışmaların kurumların uyum kapasitelerini artırmaya yönelik çabalarını hızlandıracağı düşünülmektedir. İklim değişikliğine uyum alanında atılacak adımlar, TSKB için teknik danışmanlık fırsatları[6] dahil olmak üzere değerli fırsatları da beraberinde getirmektedir.
İklim değişikliğine uyum kaynakları	Fiziksel	İklim değişikliğinin ülkemizde yaratacağı fiziksel değişiklikler, yeni iklim düzeniyle uyumlu yeni altyapı ihtiyaçlarını da doğurmaktadır. Olağanüstü hava olayları, yağış ve dolu gibi felaketlere dayanıklı binalar, uzun vadede deniz seviyesinin yükselmesi nedeniyle kıyı şeridindeki bina, fabrika ve tesislerin yükselen su seviyelerine göre dizayn edilmesi gibi birçok uyum faktörü gündeme gelecektir. Uyumun gerçekleşmesi için önemli miktarda finansman ihtiyacı oluşacağı düşünülmektedir. Bu durumun, yeni uyum kredisi fırsatları sunacağı değerlendirilmektedir.		TSKB, iklim uyumu konusunu ve Türkiye için etkilerini daha iyi anlamak için farklı çalışmalar gerçekleştirmeye devam etmektedir. Aynı zamanda, iklim uyumunun bir kredi ürün hattı olarak şekillenmesi için iç değerlendirmelerini sürdürmeyi ve bu konuda uluslararası finans kuruluşlarıyla iletişimini devam ettirmeyi planlamaktadır.
Yeni ürün gelişimi	Geçiş	Düşük karbonlu ekonomiyle geçiş, bu alandaki yatırımlara talebi artıracak, dolayısıyla düşük karbonlu finansman ihtiyacı da artacaktır. Bu durum, TSKB için yeni kredi ürünleri geliştirilmesine olanak sağlayacaktır. Özellikle yenilenebilir enerji, kaynak verimliliği ve iklim değişikliğine uyum finansmanı alanlarında yatırım talepleri artacağı için finansman ihtiyacının da eş zamanlı olarak yükselmesi beklenmektedir.		TSKB, uluslararası kaynaklardan aldığı temalı kaynakları Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınması ve düşük karbonlu ekonomisinin gelişimi için temalı krediler olarak sağlamakta, düşük karbonlu ve iklim finansmanı kaynaklarını çeşitlendirmeye yönelik çalışmalar yürütmektedir. Banka, iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir yeri olan yenilenebilir enerji projelerinin finansmanında Türkiye'de önde gelen kurumlardandır. TSKB gelecek dönemde de Türkiye'nin iklim politika ve stratejileri doğrultusunda ürün gamını çeşitlendirerek ve sosyal etkiyi göz önünde bulundurarak faaliyetlerini sürdürecektir.
Teknolojik değişim	Geçiş	Yasal mevzuatla yenilenen kriterler, piyasayı daha sürdürülebilir ürünler üretmek konusunda yönlendirmektedir. Bu doğrultuda teknoloji de gelişmektedir. Üretim süreçlerinde yeni ve yeşil teknolojilere geçiş için ilave yatırım gerekmektedir. Bu durum TSKB için yeni finansman fırsatları yaratabilmektedir.		TSKB, sunduğu ürün ve hizmetleri güncellemek için piyasadaki durum ve ihtiyaçları, dolayısıyla da teknolojik gelişim ve düşük karbonlu teknolojilere yatırım için kredi paketleri geliştirmeye yönelik fırsatları takip etmektedir.
Yeni hizmet gelişimi	Geçiş	Türkiye'nin düşük karbonlu ekonomiye geçişi, şirketler için yapılanma ihtiyacı doğurmaktadır. Bu durumun TSKB'nin sürdürülebilirlik ve düşük karbonlu veya karbonsuz ekonomi alanında sunduğu danışmanlık hizmetlerine olan talebi artırması beklenmektedir. Karbon ayak izinin hesaplanması, karbon dengeleme gibi projelere ek olarak, düşük karbonlu yatırım planları ve iklim finansmanı için yeşil tahvil ihraçları gibi farklı alanlarda danışmanlık taleplerinin artması beklenmektedir.		TSKB, danışmanlık alanında hem kendi bünyesinde teknik danışmanlık faaliyetleri hem iştiraki Escarus'un[7] sunduğu sürdürülebilirlik danışmanlığı hizmetleri ile iklim değişikliği, düşük karbona geçiş, yeşil tahvil danışmanlığı gibi alanlarda farklı hizmetler sunmaktadır.

Kısa Orta Uzun

[6] TSKB MTD Hizmetleri
[7] TSKB Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş. | Escarus

3.3. Senaryo Analizleri

TCFD, iklim senaryo analizini gelecekteki belirsizlikler için eleştirel stratejik düşünmeyi geliştirmek amacıyla oluşturulan bir araç olarak tanımlamaktadır. Senaryo analizleri; ekonomik büyüme, teknolojik gelişim, sera gazı emisyonları, sosyal değerler, demografi gibi çeşitli değişkenlerin öngörülmesine dayanan tahminler bütünüdür.[8] Senaryo analizinin amacı kurumların gelecekte karşılaşabileceği farklı durumlarda gösterebileceği performansı değerlendirmek ve sonuçları daha iyi kavramak olarak ifade edilmektedir.[9] İklim senaryo analizlerinde iklim değişikliği kaynaklı fiziksel ve geçiş riskleri ile fırsatların kurumları zaman içerisinde nasıl etkileyebileceğine dair bir farkındalık, öngörü ve finansal planlama geliştirmesi hedeflenmektedir.

İklim risklerinin ölçülmesinde karşılaşılan en büyük zorluklardan birisi bu risklerin değerlendirilmesinde geçmiş verilerin geleceğe ışık tutmayan nitelikte olması ve öngörü gücünü zayıflatmasıdır. İklim riskleri kısa, orta ve uzun vadede farklı açılardan birbirleriyle etkileşim halindeki kompleks dinamikleri içerir. Bu nedenle ölçülmesi için senaryo bazlı model ve projeksiyon yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. İklim risklerinin sektör ve kurum düzeyinde senaryolaştırılması önem arz etmektedir. Bu doğrultuda iklim ve sosyoekonomik faktörlerin birbirleriyle nasıl etkileşimde bulunacağına dair öngörülerde bulunulması hedeflenmektedir.

İklim senaryo analizlerinde TCFD, Uluslararası Enerji Ajansı (International Energy Agency - IEA) Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC) ve World Resources Institute (WRI) gibi kaynakların kullanımını önermektedir.

TSKB, iklim senaryo analizleri ve stres testleri süreçlerini söz konusu tavsiyelerle uyumlu olarak IPCC, IEA ve 2DII (PACTA) gibi çeşitli uluslararası kurumların öngörüleri ve çalışmalarını dikkate alarak geliştirmeyi hedeflemektedir. Söz konusu kaynaklara ek olarak, merkez bankaları ve finansal otoritelerin kurduğu inisiyatif olan "Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System" (NGFS) tarafından yayımlanan iklim senaryoları takip edilmekte olup TSKB'nin iklim riskleriyle ilişkili senaryo analizlerinde kullanılması planlanmaktadır. AB'de 2050'ye kadar net sera gazı emisyonlarını sıfırlama hedefi doğrultusunda ilan edilen Yeşil Mutabakat kapsamında uygulanacak sınırda karbon vergisi gibi uygulamalardan etkilenebilecek sektörler de ayrı olarak değerlendirilmektedir. Tüm bu paydaşların katkılarının bütüncül bir yaklaşımla analiz edilmesi ile çözümler oluşturmayı hedeflemektedir.

Şekil 3. Senaryo Analizi ve Stres Testi

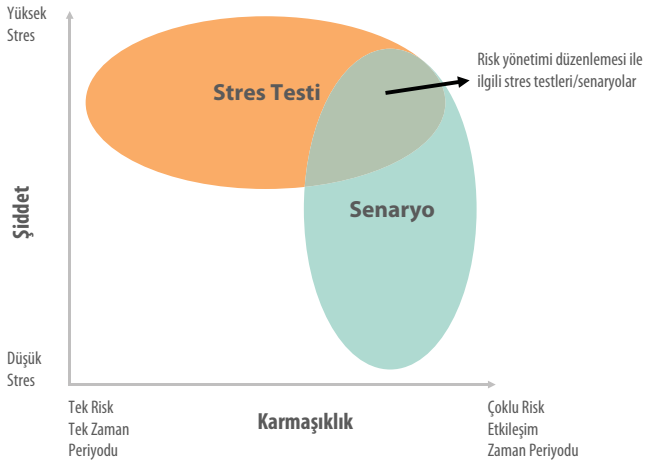

Kaynak: International Actuarial Association[10], TSKB

Uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanan senaryolara ek olarak Türkiye'nin iklim politikaları dahilinde geliştirdiği hedefleri dikkate alarak oluşturulacak senaryolar TSKB'nin odağındadır. Türkiye'nin Paris Anlaşması kapsamında sunduğu Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı (Intended Nationally Determined Contribution – INDC[11]) göre Türkiye'de yakın zamanda devreye girmesi öngörülen Emisyon Ticaret Sistemi gibi düzenlemelerin karbon yoğun sektörleri geçiş riskleri açısından etkilemesi beklenmektedir. Bu sektörlerin tabi olacakları karbon azaltım miktarlarının Türkiye'nin sunduğu INDC ile uyumlu olarak kurgulanması öngörülmektedir.

İklim değişikliği ile mücadele ve uyum finansmanı hedefi olan TSKB, senaryo analizleri gerçekleştirirken yalnızca risklere odaklanmamakta; senaryo çalışmalarını yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, iklim değişikliği ile uyuma yönelik projeler gibi iklim kaynaklı finansman ihtiyacını artıracak iklim kaynaklı fırsatları değerlendirmek için de kullanmaktadır.

[8] TCFD Hub
[9] TCFD Technical Supplement
[10] Stress Testing & Scenario Analysis
[11] INDC

İklim kaynaklı senaryoların her birinin sektörler ve Banka'nın doğrudan ve dolaylı faaliyetleri üzerinde farklı etkileri olacaktır. Fiziksel ve geçiş risklerinde iklim senaryoları doğrultusunda yapılacak analizlerle TSKB'nin mevcut senaryo analizi metodolojilerinin iklim risklerini içerir şekilde geliştirilmesine devam edilecektir. Senaryo ve stres testleri ile iklim risklerine karşı varlıkların dayanıklılığının daha detaylı bir şekilde değerlendirilmesi planlanmaktadır. TSKB, iklimle bağlantılı risk ve fırsatların farklı zaman ve koşullar altındaki potansiyel sonuçlarının analiz edilmesi için senaryolaştırma analizi ve stres testi araçlarını etkin bir şekilde kullanmayı, bu analizleri stratejik planlama ile iş süreçlerine dahil etmeyi hedeflemektedir.

Grafik 1. TSKB İklim Risk ve Fırsatları Yönetim Süreci

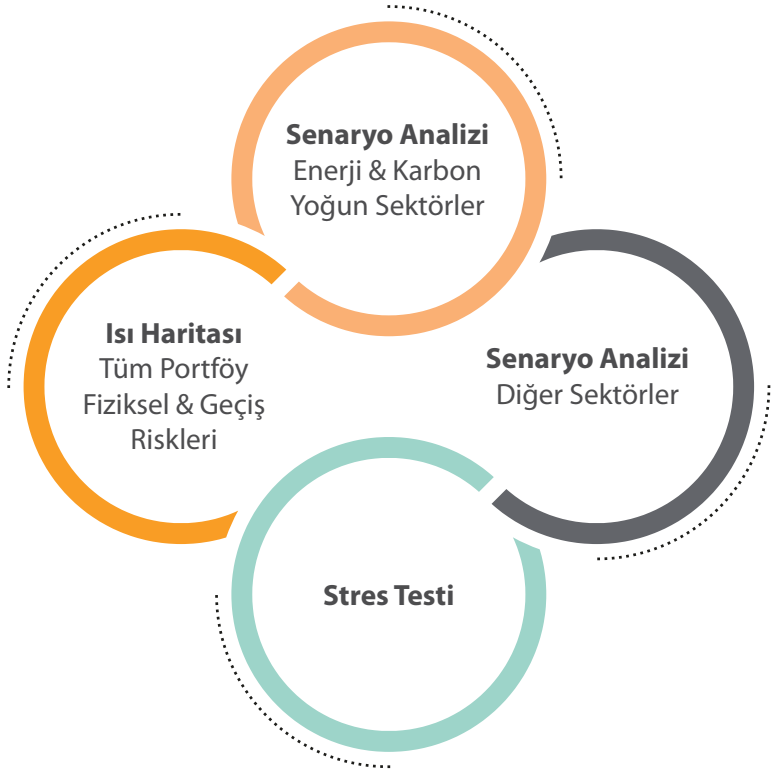

Bu kapsamda, TSKB portföyünün mevcut iklim değişikliği kaynaklı riskleri sektör bazlı bir ısı haritası ile belirlenmiştir (Bölüm 4.1.2.). Söz konusu çalışmanın önümüzdeki dönemde gerçekleştirilecek senaryo analizi ve stres testi çalışmalarının altyapısını oluşturduğu değerlendirilmektedir.

TSKB, vaka analiz çalışmaları ile iklim riskleri senaryo analizlerini kuvvetlendirmektedir. Söz konusu çalışmalarla Banka'nın kredi portföyünde ağırlığa sahip, iklim değişikliği açısından duyarlılığı yüksek olan sektörlerin iklim risklerine karşı dayanıklılığı değerlendirilmektedir. Bu eksende, fiziksel riskler kapsamında hidroelektrik santraller için gerçekleştirilen senaryo analizlerinde, RCP4.5 ve RCP8.5 iklim senaryoları ile farklı küresel iklim modelleri çalıştırılarak üretilen bilimsel veriler kullanılmıştır (Bölüm 4.2.1.). Önümüzdeki dönemde vaka analiz çalışmaları geliştirilecektir. Böylelikle, Banka kredi portföyü için yıllardır uyguladığı farklı senaryo analizlerine, iklim riskleri perspektifini de dahil etmeyi hedeflemektedir.

TSKB'nin kredi portföyünde önemli bir hacme sahip olan ve hem Türkiye nezdinde kritik öneme sahip hem de iklimle bağlantılı risklere duyarlı bir sektör olan enerji sektörü yakından takip edilmektedir. Banka bünyesinde Enerji Çalışma Grubu (EÇG) etkin bir şekilde çalışmalar gerçekleştirmektedir. Son dönemde EÇG bünyesinde 2021-2035 dönemi için Türkiye piyasa takas fiyatının (PTF) tahmin edildiği model çalışması devreye alınmıştır. Söz konusu PTF tahmini kapsamında; elektrik talebi, piyasa gelişmeleri, enerji profili, devreye alınacak yatırımlar, döviz kuru, santral girdi fiyatları gibi birçok husus göz önüne alınmakta ve senaryolar oluşturulmaktadır. Çalışmada kuraklık, yüksek yağış gibi çeşitli iklim riskleri kaynaklı olabilecek senaryolar çalışılmakta ve etkileri takip edilmektedir. Söz konusu süreç belirli aralıklarla güncellenerek revize edilmektedir. Bu çalışma Banka bünyesinde iklim odaklı senaryo analizi çalışmalarının ilk örneğidir.

Sonuç olarak, iklim risklerine ilişkin uluslararası ve yerel bazda nicel ve nitel olarak geliştirilecek senaryo analizlerinden elde edilecek sonuçların risk yönetimi ve finansal planlama süreçlerine dahil edilmesi hedeflenmektedir. Söz konusu iklim senaryo analizi çalışmalarının sürekli gelişim gösterecek olması sebebiyle bu alanda kapasite geliştirilmesine ve sürekliliğin sağlanmasına önem verilmektedir.

Risk Yönetimi

4

- 4.1. İklimle Bağlantılı Riskler
- 4.2. Risklerin Sektörel Analizi ve Yönetimi

4.1. İklimle Bağlantılı Riskler

İklim değişikliğinden kaynaklanan riskler fiziksel ve geciş riskleri (Bölüm 1.2.) olarak sınıflandırılmaktadır. Söz konusu riskler finansal sektörü doğrudan ve dolaylı olmak üzere ekonomik koşullardaki değişimler, iş gücü kayıpları, fiyat dalgalanmaları, gelir kayıpları ve maliyet artışları gibi mikroekonomik ve makroekonomik aktarım kanalları aracılığıyla etkilemektedir. Böylelikle iklim riskleri finansal risklere dönüşmektedir.

Banka risk yönetimi politikaları ile yasal ve uluslararası düzenlemeler çerçevesinde, ortak bir risk kültürü oluşturulmasına hizmet eden risk yönetimi süreci; risklerin tanımlandığı, ölçüm, analiz, izleme ve raporlama faaliyetlerinin yerine getirildiği bir yapıdır. Temel risklere ilişkin ölçümlere, stres testlerine ve senaryo analizlerine yer verilen, belirlenen limit ve risk iştahı göstergelerine uyum durumunun izlendiği raporlar Denetim Komitesi aracılığıyla Yönetim Kurulu'na sunulmaktadır. İcra Komitesi ve banka içinde ilgili birimlere raporlamalar yapılmaktadır.

İklim değişikliğinden kaynaklanan fiziksel ve geçiş riskleri Banka'da tanımlı mevcut riskler kapsamında değerlendirilmekte ve Banka risk yönetimi süreçlerine dahil edilmektedir. Bu kapsamda, Tablo 9'da gösterildiği gibi iklim değişikliğinin hem fiziksel hem de geçiş riskleri kredi, piyasa, operasyonel, likidite ve itibar riski ana risk başlıkları altında sınıflandırılmakta, izlenmekte ve yönetilmektedir.

Banka'nın vizyon ve misyonu gereği ülke kalkınması için finanse ettiği yatırım kredileri göz önüne alındığında iklim değişikliğinin temel etkisinin kredi riskinden kaynaklanabileceği öngörülmektedir. Bu kapsamda kredi değerlendirme, tahsis ve izleme aşamalarında Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme Modeli (ERET) derecelendirme notu (Bölüm 4.1.2.) başta olmak üzere finanse edilen projelerin sera gazı emisyonları, enerji ve kaynak verimliliği boyutları dikkate alınmaktadır. İklim değişikliği riskine maruz sektörler dahil tüm sektörlerin kredi riski, yoğunlaşma riski, teminat kalitesi ve ilgili içsel derecelendirme seviyeleri izlenmektedir. Banka'nın içsel derecelendirme modelinde iklim riskleri, yargısal değerlendirme kısmında dikkate alınmaktadır. Söz konusu risklerin yönetilmesi amacıyla risk izleme süreçleri oluşturulması hedeflenmekte, konu ile ilgili ölçütler yakından takip edilmektedir.

Tablo 9. İklim Bağlantılı Riskler

Risk Türleri	Risk Tanımı	Fiziksel Riskler	Geçiş Riskleri	Etki Alanı	Yönetim	Etki Dönemi	Etki Seviyesi
Kredi	Kredi riski, karşı tarafın anlaşma koşullarına uygun biçimde yükümlülüklerini karşılamamasından dolayı bankanın zarara uğrama olasılığıdır.	Müşterilerin varlıklarında yaşanabilecek değer ve gelir kayıpları ile zararlar sebebiyle ortaya çıkabilecek finansal geri ödeme güçlükleri ve teminat değerinde azalış	Yasal düzenlemeler ve teknolojilerde yaşanacak değişikliklere uyum sağlarken yaşanabilecek ilave yatırım ihtiyacı ve maliyet artışlarına dayalı finansal etkiler	Donuk alacak oranında artış (NPL), temerrüt halinde kayıpta artış (LGD), temerrüt olasılığında artış (PD)	İklim riskleri açısından kredi portföyünün izlenmesi, içsel derecelendirme modeline ve bireysel değerlendirme çalışmalarına dahil edilmesi, risk limitleri ve ölçütler belirlenmesi		Yüksek
Piyasa	Piyasa riski, bankanın alım/satım portföyündeki pozisyonların piyasadaki dalgalanmalar sonucu değerlerindeki değişimin finansal durumunu olumsuz etkilemesi riskidir. Faiz oranı, döviz kurları, hisse ve emtia fiyatları başlıca piyasa riski faktörleridir.	Varlıklarda yaşanabilecek değer kayıpları	Yatırım portföyündeki varlıklara ilişkin meydana gelecek talep değişimi ve bu sebeple gerçekleşebilecek gelir kayıpları	Finansal varlık, emtia ve hisse senetleri fiyatlarında dalgalanma	Stres ve senaryo analizlerinin yapılması ve olası kayıpların tahmin edilmesi		Orta
Operasyonel	Operasyonel risk, süreçler, insan kaynağı ve sistemlerin yetersizliği veya bu alanlardaki aksaklıklar ya da hatalar, dışsal olaylar, yasalar ve etik standartlara uyumdan kaynaklanan kayıp riskidir.	Faaliyetlerin kesintiye uğraması	Düzenlemelere uyum sürecinde yaşanacak zorluklar ve maliyet artışı	Faaliyetler ve iş sürekliliğinin kesintiye uğraması sonucu yaşanabilecek finansal sıkıntılar, iyileştirme, onarım ve sigorta maliyetlerinde artış	Kayıp tahminlerinin yapılması, Acil ve Beklenmedik Durum Planı ve İş Sürekliliği Planı oluşturulması, Sürdürülebilirlik Komitesi Çalışmaları		Orta
Likidite	Likidite riski, bilanço içi ve dışı yükümlülüklerin zamanında ve tam olarak karşılanamaması riskidir.	Bankanın nakit akışı ve teminat tamamlama ihtiyaçlarının karşılanamaması	Düzenlemeler bağlantılı fon yaratma kapasitesinin gerilemesi, kaynak maliyetlerinin yükselmesi	Banka nakit akımının kırılgan hale gelmesi, fon yaratımı ve finansmanında yaşanabilecek zorluklar, vade uyumsuzluğu	Fon kaynakları ve fon kullanımlarının, karşı taraf, enstrüman, vade, piyasa vb. odaklarda yoğunlaşmasının takibi, Acil Durum Aksiyon ve Fonlama Planı oluşturulması		Yüksek
İtibar	İtibar riski, paydaşların banka hakkındaki olumsuz düşünceleri, mevcut yasal düzenlemelere uygun davranılmaması neticesinde bankaya duyulan güvenin azalmasını veya banka itibarının zedelenmesi nedeniyle ortaya çıkabilecek kaybı ifade eder.	Hizmet sürekliliğinin beklenen düzeyde sağlanamaması	Yasal düzenleme ve standartlara uyum sağlanamaması, finansal performansın gerilemesi	Artan risk primi, pazar ve güven kaybı	Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi, İş Sürekliliği Planı oluşturulması, ÇSY Derecelendirme Notu takibi		Orta

Kısa Orta Uzun

4.1.1. Portföy Bazında İklim Riskleri Yaklaşımı: Fiziksel ve Geçiş Riskleri

Fiziksel Riskler

Fiziksel riskler, iklim değişikliğinin kurumların varlıklarına, faaliyetlerine, iş gücüne, tedarik zincirine ve pazarına verebileceği fiziksel etkilerinden kaynaklanır. Uzun vadeli iklim değişikliği kronik risklere, aşırı iklim olayları ise akut risklere neden olur. Tablo 10'da kronik ve akut risklere neden olabilecek bazı iklim kaynaklı tehlikeler özetlenmektedir.

Tablo 10. İklim Kaynaklı Tehlikeler

	Sıcaklık	Rüzgâr	Su
Uzun Vadeli İklim Değişikliği (Kronik)	Değişen hava ve su sıcaklıkları	Değişen rüzgâr düzeni	Yağış düzeninin değişimi Deniz seviyesinin yükselmesi
Aşırı İklim Olayları (Akut)	Sıcak ve soğuk hava dalgaları Orman yangınları	Fırtına	Kuraklık Aşırı yağışlar Sel ve taşkınlar

Fiziksel iklim risklerinin derecelendirmesinde iklim kaynaklı tehlikeler, maruziyet ve etkilenebilirlik olmak üzere üç belirleyici faktör bulunmaktadır (Şekil 4.).

Şekil 4. Fiziksel İklim Riskleri Açısından Belirleyici Faktörler

Kaynak: TSKB

Bilimsel çalışmalar, iklim değişikliğinin Türkiye'deki her bölge ve su havzası için farklı sonuçları olacağına işaret etmektedir. Fiziksel iklim riskleri, ilgili faaliyetin veya varlığın coğrafi konumuyla, kullanılan hammaddelerle ve teknolojiyle ve uyum kapasitesiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle, aynı sektör içerisinde faaliyet gösteren kurumların farklı derecelerde fiziksel iklim risklerine maruz kalacağı ve fiziksel iklim riskleri açısından en doğru değerlendirmenin varlık düzeyinde yapılabileceği not edilmelidir.

Geçiş Riskleri

İklim olayları ekonomik faaliyetleri sekteye uğratarak fiziksel riskleri oluştururken, düşük karbon ekonomisine yönelim geçiş risklerini ortaya çıkarmaktadır.

TCFD tavsiyeleri kapsamında geliştirilen geçiş risklerine yönelik senaryo modellerinde, düşük karbonlu ekonomiye geçiş aşamasında sektör düzeyinde etkileri olabilecek ana dinamikler üç kategoriye ayrılmaktadır.[12] Bunlar;

Politika ve mevzuat riski
Düzenleyici çerçevedeki değişimler, karbon vergisi ve enerji verimliliği standartlarında sıkılaşma gibi uygulamalarla kurumların kredi risklerinde yükselmeye yol açabilmektedir.

Teknoloji riski
Yıkıcı teknolojiler, üretim maliyetleri ve operasyonel maliyetlerde yol açtığı artışlarla çeşitli sektörlerde rekabet dinamiklerinde değişime yol açabilmektedir.

Değişen tüketici tercihleri ve piyasa etkisi
Tüketicilerin düşük karbon ayak izine sahip ürünlere doğru göstereceği eğilim, çeşitli sektörlerde gelir yaratma potansiyelini kısıtlarken, şirket varlıklarının değerinde düşüşe sebep olabilmektedir.

Bahse konu başlangıç ilkelerine dayanarak, sektör ve coğrafya düzeyinde, finansal risklerin ana etmenlerini kapsayacak şekilde dört risk faktörü öngörülmüştür. Dört risk faktörü, TCFD raporlarında[12] Tablo 11'de yer aldığı üzere detaylandırılmaktadır.

Tablo 11. Geçiş Riski Faktörleri

Her bir risk faktörünün kurumların nakit akışı üzerinde ayrı ayrı etkileri olabilir. Bu risk faktörlerinin hepsi göz önünde bulundurulduğunda iklim değişikliğinden kaynaklanan geçiş riskleri nedeniyle gelecekteki nakit akışlarının değişimi hesaplanabilir. Buradan hareketle, risk faktörlerine maruz kalan şirketlerin temerrüt olasılığını değerlendirmek amacıyla dört risk faktörünün birlikte ele alınması gerekmektedir.

4.1.2. TSKB Isı Haritası

TCFD tavsiyelerinden yararlanarak TSKB portföyünde yer alan sektörlerin iklim risklerine hassasiyetlerini takip etmek amacıyla portföy ısı haritası hazırlamıştır. İklim değişikliğinden etkilenen sektörlerin maliyetler ve gelirler üzerindeki baskılara yönelik değerlendirme yapılmasına imkan vermektedir. Portföydeki sektörlerin alt sektör kırılımları iklim değişikliğine karşı hassasiyetleri hem fiziksel hem de geçiş riskleri açısından incelenmiştir.

Fiziksel riskler açısından, ısı haritasında farklı sektörler için tanımlanan risk derecesi, varlıkların ve faaliyetlerin coğrafi konumundan, fiziksel ve teknolojik özelliklerinden bağımsız olarak belirlenmiş genel bir hassasiyet derecesini göstermektedir. Fiziksel riskler için derecelendirme yapılırken, sektörlerin suya olan bağımlılığı, aşırı hava olaylarına karşı hassasiyetleri ve ham madde ihtiyacı gibi temel parametreler göz önünde bulundurulmuştur.

TSKB'nin ısı haritasında (Tablo 12.) 5 seviyeli risk kategorizasyonu kullanılmıştır. Isı haritasında kullanılan risk kategorileri, iklim kaynaklı risklerin sektör bazında kredi riski açısından nicel şekilde ölçülebilmesi amacıyla Tablo 13'de belirtildiği şekilde sınıflandırılmıştır. Belirlenen risk kategorisi ile TSKB'nin söz konusu sektörlerdeki kredi bakiyeleri ağırlıklandırılarak iklim risklerine karşı hassasiyet değerlendirmesi yapılmıştır.

[12] UNEP FI & Oliver Wyman, Extending Our Horizons Report, 2018
UNEP FI, Beyond the Horizon, 2020

Tablo 12. TSKB Isı Haritası

Riskler	Türü	Fiziksel Riskler	Geçiş Riskleri
Yenilenebilir Enerji Üretimi	HES		
	RES		
	GES		
	JES		
	BES		
Yenilenebilir Olmayan Elektrik Üretimi			
Elektrik Dağıtım			
Doğal Gaz Dağıtım			
Tarım ve Hayvancılık			
Üretim Sektörü	Otomotiv		
	Tekstil		
	Demir-Çelik		
	Çimento		
	Petrokimya		
	Kimya		
	Ambalaj		
	Kağıt ve Orman Ürünleri		
	Gıda ve İçecek		
Hizmet Sektörü	Sağlık		
	Eğitim		
	Lojistik		
	Altyapı (Limancılık)		
	Gayrimenkul Geliştirme Ticari (Ofis, AVM)		
	Turizm		
Finans			
İnşaat ve Taahhüt	Taahhüt		
	Diğer İnşaat Malzemeleri, Kablo Üretim, Diğer İnşaat		
Perakende			
Telekom/Medya/BT			

Isı haritası incelendiğinde;

- **Fiziksel riskler kapsamında,** su kaynakları açısından değerlendirildiğinde, iklim değişikliğinin başta tarım sektörü olmak üzere, suyun yoğun kullanıldığı enerji ve sanayi sektörlerine yansımaları olabilecektir. Fosil kaynaklı konvansiyonel elektrik üretimi, hidroelektrik enerji üretimi ile kağıt ve orman gibi bazı sanayi sektörlerinin fiziksel riskler açısından yüksek riskli olarak değerlendirildiği görülebilir. Bu durum, söz konusu sektörlerde suyun kritik öneme sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Bazı sektörlerde aşırı iklim olaylarına karşı yüksek duyarlılık söz konusudur. İklim değişikliği ile sıklığı ve şiddetinin artması beklenen sel ve fırtına gibi iklim olaylarının kurumlar ve faaliyetleri için önemli finansal sonuçları olabilir. Örneğin, elektrik dağıtım sektörü bu kapsamda değerlendirilen bir sektördür.

- **Geçiş riskleri göz önünde** bulundurulduğunda, yenilenebilir olmayan elektrik üretimi, demir-çelik, çimento, otomotiv, kimya-petrokimya ve ambalaj sektörleri yüksek riskli sektörler olarak değerlendirilmiştir. İlgili uluslararası çalışmalarda da belirtildiği üzere[13], yenilenebilir olmayan elektrik üretimi sektöründe yüksek emisyon salımından kaynaklı maruz kalınacak doğrudan ve dolaylı maliyetler öngörülmektedir. Ek olarak, doğrudan ve dolaylı emisyon maliyetleri ile ek yatırım ve işletme maliyetleri doğması beklenmektedir. Bunlarla birlikte, ısı haritası çalışmalarında iklim değişikliği ile mücadele için atılacak adımların özellikle rüzgâr enerjisi ve güneş enerjisi alanında faaliyet gösteren kurumlara ve yatırımcılara olumlu katkı yapacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 13. Isı Haritası Risk Kategorizasyonu

Pozitif Etki
Etki Yok
Düşük Etki
Orta Etki
Yüksek Etki

TSKB nakit kredi portföyünün fiziksel ve geçiş riskleri açısından derecelendirmesi Grafik 2 ve 3'te gösterilmektedir.

Grafik 2. TSKB Fiziksel Risk Dağılımı (2020)

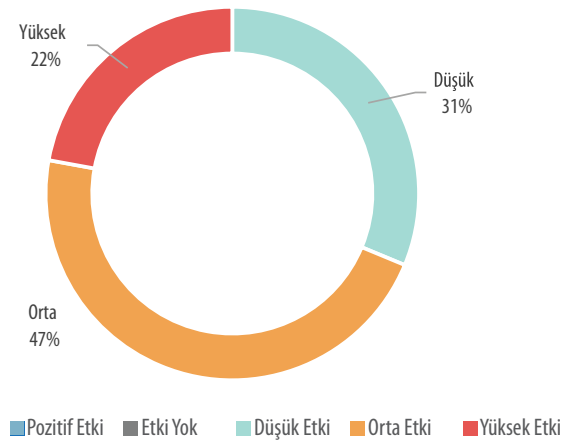

Grafik 3. TSKB Geçiş Risk Dağılımı (2020)

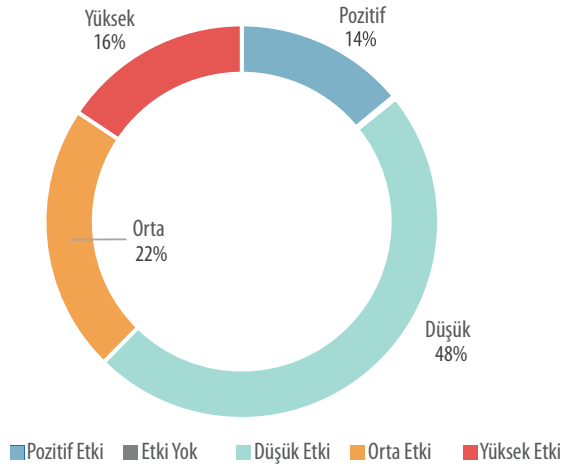

UNEP FI, Beyond the Horizon, 2020 [13]

Grafik 2 ve Grafik 3'te yüksek olarak gösterilmiş sektörler ve bu sektörlerin kredi portföyü içindeki payı Tablo 14 ve Tablo 15'te detaylandırılmıştır.

Tablo 14. Yüksek Fiziksel Risklere Sahip Sektörler (2020)

Yüksek Fiziksel Risklere Sahip Sektörler	Pay (%)
HES	11,9
Elektrik Dağıtım	5,2
Yenilenebilir Olmayan Elektrik Üretimi	4,5
Kağıt ve Orman Ürünleri	0,6
Tarım ve Hayvancılık	<0,1
TOPLAM	22,2

Tablo 15. Yüksek Geçiş Risklerine Sahip Sektörler (2020)

Yüksek Geçiş Risklerine Sahip Sektörler	Pay (%)
Yenilenebilir Olmayan Elektrik Üretimi	4,5
Demir Çelik	4,1
Kimya – Petrokimya	3,5
Otomotiv	1,5
Çimento	1,3
Ambalaj	0,9
TOPLAM	15,8

2020 yıl sonu itibarıyla, elektrik üretimi sektörü, TSKB'nin kredi portföyü içerisinde %38 ile en büyük paya sahipken enerji portföyünün %88'i yenilenebilir enerji projelerinden meydana gelmektedir. TSKB'nin kredi portföyüne bakıldığında, enerji sektörünün yıllar itibarıyla ağırlığını koruduğu görülmektedir.

TSKB, elektrik üretimi portföyü yenilenebilir ağırlığı taşımasına rağmen orta vadede elektrik üretimi sektörünün maruz kalabileceği iklim risklerinin farkındadır. Grafik 4 ve 5'te görüleceği üzere, elektrik üretimi sektöründeki krediler fiziksel ve geçiş riskleri açısından izlenmekte ve yönetilmektedir. Önümüzdeki dönemde de TSKB'nin iklim değişikliği stratejisini ve ilkelerini ortaya koyan TSKB İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Politikası ile uyumlu olarak, söz konusu risklerin azaltılması hedeflenmektedir.

Grafik 4. Elektrik Üretim Sektöründe Fiziksel Riskler (İç: Ç4-2014 – Dış: Ç4-2020)

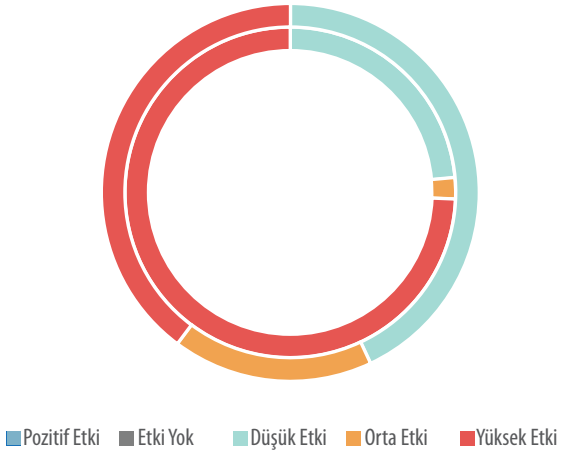

Grafik 5. Elektrik Üretim Sektöründe Geçiş Riskleri (İç: Ç4-2014 – Dış: Ç4-2020)

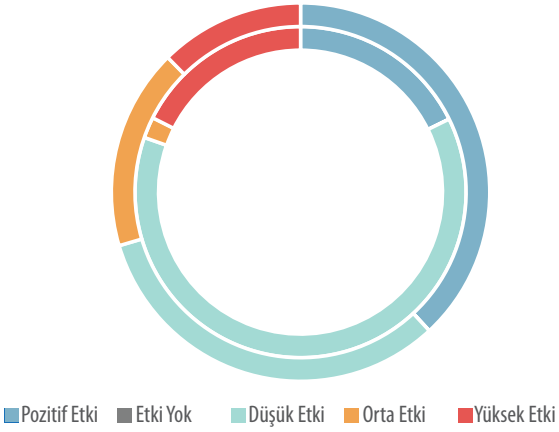

TSKB'nin toplam kredi portföyünde en yüksek paya sahip yenilenebilir enerji projelerinin yıllar itibarıyla seyrine bakıldığında hidroelektrik santrallerin payının toplam yenilenebilir elektrik üretim portföyü içinde daraldığı izlenmektedir. TSKB, üretim miktarı açısından farklı senaryo analizleri ile HES portföyünde yer alan firmaların borç ödeme kabiliyetlerini düzenli takip etmektedir. Buna ek olarak, HES'lerin iklim değişikliğine karşı kırılganlığından yola çıkılarak portföyde nakdi riski bulunan HES'ler için tüm havzaları kapsayacak şekilde detaylı değerlendirme çalışması yapılmıştır. Söz konusu çalışma hakkındaki bilgiler 4.2.1. başlığı altında verilmektedir. HES'lerin portföydeki payının azalması ile birlikte geçiş riski açısından pozitif etkiye sahip RES ve GES'lerin paylarının arttığı izlenmektedir (Grafik 6.).

Grafik 6. TSKB Yenilenebilir Enerji Portföyü

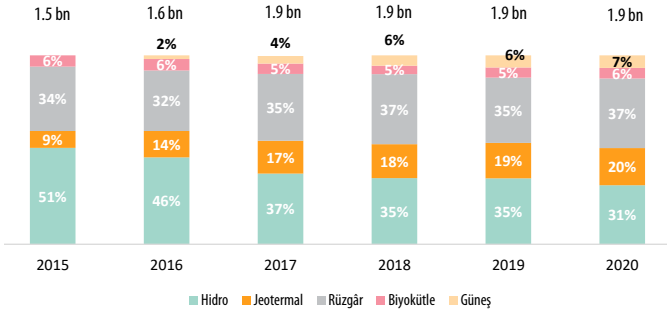

Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlayan pek çok projeyi finanse eden TSKB'nin geçiş riskleri kapsamında yüksek riskli olarak değerlendirilen yenilenebilir olmayan elektrik üretimi, portföyünde oldukça düşük seviyelerdedir. TSKB yeni kurulacak kömür yakıtlı termik santral yatırımlarını finanse etmeyeceğini beyan etmektedir.

Karbon yoğun bir sektör olması sebebiyle ortaya çıkacak ek yatırım ve işletme maliyetleri ile doğrudan ve dolaylı emisyon maliyetlerinin artacağı öngörülen çimento sektörü de geçiş riskleri kapsamında riskli bir sektör olarak değerlendirilmektedir. TSKB'nin çimento sektöründeki riski düşük olmasına rağmen meydana gelebilecek risklerin yönetilmesi kapsamında çimento sektörüne yönelik bir vaka çalışması gerçekleştirilmiştir (Bölüm 4.2.2.). TSKB, bu çalışmadan elde ettiği deneyim ile diğer karbon ayak izi yüksek temel sanayi iş kollarındaki gelişmeleri de izlemeye almış, aynı zamanda paydaşlarının iklim değişikliği ve iklim riskleri konularındaki farkındalıklarını artırmayı hedeflemiştir.

4.1.3. Kredi Bazında İklim Riskleri Yaklaşımı

ERET Modeli

TSKB, yatırım projelerinin çevresel ve sosyal risklerinin ölçümünün yapılabilmesi için uluslararası kalkınma finansmanı kuruluşlarının standartlarını ve Ekvator Prensipleri'ni baz alarak Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme Modeli'ni (ERET) tasarlamıştır.

ERET, kalkınma finansmanı kuruluşlarının çevresel ve sosyal standartlarını karşılayan bir sürdürülebilirlik yaklaşımı ile 2007 yılından beri kullandırım yapılması planlanan tüm yatırım projelerine uygulanmaktadır. ERET ile gerçekleştirilen çevresel ve sosyal değerlendirme ve risk kategorizasyonu sonucunda, yatırım projelerinin potansiyel olumsuz etkilerinin minimize edilmesi ve pozitif etkilerinin en üst düzeye çıkarılması için firma veya danışman tarafından hazırlanması gereken çevresel ve sosyal yönetim planları belirlenmektedir. Model düzenli aralıklarla gözden geçirilerek güncellenmektedir.

MTD tarafından cevaplanan, 5 ana başlıkta ele alınan ve toplam 35 sorudan oluşan güncel yatırım ERET'inde, kredi değerlendirme sürecinde projelerin iklim değişikliğine etkisinin ve projelerin iklim değişikliği ile mücadeleye katkısı ve uyumunun ölçülmesine yönelik olarak, enerji tüketimi, su tüketimi ve sera gazı salım seviyelerinin derecelendirilmesini sağlayan sorular bulunmaktadır.

Bunlarla birlikte, iklim değişikliğine bağlı risklerden etkilenme derecesine yönelik olarak, değerlendirilen projenin veya faaliyetin iklim değişikliği kaynaklı riskler kapsamında toplam çevresel ve sosyal kredi riskinin belirlenmesi için cevaplanması gereken sorular bulunmaktadır.

Çevresel ve sosyal risk yönetim yaklaşım kapsamını işletme kredilerini de içerecek şekilde genişleten TSKB, bu konuda da sektörde öncü bir rol oynayarak 2020 yılında işletme kredileri için çevresel ve sosyal riski ölçme aracı olan İşletme ERET'ini oluşturmuştur. TSKB, İşletme ERET'i ile işletme kredisi sağlanan müşterilerinin de kredi izleme sürecinde çevresel ve sosyal etkileri ile ÇSY performanslarını izlemeyi taahhüt etmektedir.

Tüm işletme kredileri için uygulanmakta olan İşletme ERET'inde firmaların ÇSY performanslarının ve risklerinin ölçülmesi kapsamında, mevzuat kapsamındaki sera gazı emisyonları izleme ve raporlama uygulamaları ile sera gazı yönetim sistemi (ISO 14064) ve enerji yönetim sisteminin (ISO 50001) mevcudiyetleri sorgulanmaktadır.

ERET proje değerlendirme sonucu, Banka'nın içsel derecelendirme modeline inceltme (notching) kriteri olarak entegre edilmiştir. ERET Modeli ile ilgili detaylı bilgi için TSKB 2020 Entegre Faaliyet Raporu incelenebilir.

İklim Riskleri Değerlendirme Aracı

TSKB, 2007 yılından bu yana ERET Modeli dahilinde değerlendirdiği iklim bağlantılı riskleri ayrı bir model ile ayrıntılı biçimde ele almayı, fiziksel ve geçiş riskleri çerçevesinde değerlendirmeler yaparak kredi özelinde aksiyon planları oluşturmayı hedeflemektedir. Bu sayede hem kredi riskini önlemeyi hem de müşterilerinde farkındalık ve kapasite geliştirmeyi amaçlamaktadır. Modeli'n geliştirilmesi sürecinde olduğu gibi Banka, kendi uzmanları ile kapasiteni artırmaya ve ihtiyacına uygun, işlevsel bir risk değerlendirme aracı geliştirmeye karar vermiştir.

Bu kapsamdaki çalışmalarına 2021 yılında başlayan TSKB, 2022 yılına kadar oluşturacağı İklim Riskleri Değerlendirme Aracı'nın pilot uygulamalarına geçmeyi hedeflemektedir. İleriki dönemde ERET Modeli'nde olduğu gibi değerlendirme sonucunun Banka'nın içsel derecelendirme modeline entegre edilmesi planlanmaktadır. Detayları yukarıda anlatılan Isı Haritası, bahse konu değerlendirme aracı için altyapı oluşturmaktadır.

4.2. Risklerin Sektörel Analizi ve Yönetimi

Kredi kararı aşamasında metodolojik bir yöntemle belirlenen risklerin izlenmesi ve yönetilmesi için gerekli hususlar ve iyileştirici eylemler önerilmekte olup kredi sözleşmesine dahil edilmektedir. Aynı şekilde ilgili ekipler tarafından belirlenen riskler takip edilmekte ve İcra Komitesi'ne raporlanmaktadır. TSKB'de yatırım projelerinin teknik, çevresel ve sosyal yönden değerlendirilmesinden ve izlenmesinden sorumlu olan MTD, kredilerin izleme döneminde firmaların iklim değişikliği ile mücadele ve uyum kapasitelerini ve performanslarını artırıcı uygulamalar önerebilmektedir.

TSKB portföyünün iklim değişikliği kaynaklı riskler açısından değerlendirilmesi kapsamında, yüksek riskli iki sektörde oluşabilecek iklim bağlantı risklerin etkin yönetilebilmesi amacıyla sektörel vaka çalışmaları yapılmış, 4.2.1. ve 4.2.2.'de paylaşılmaktadır.

4.2.1. Sektörel Vaka Analizi: Hidroelektrik Santraller

Doğu Akdeniz Havzası'nda yer alan Türkiye, iklim değişikliğinin yaratabileceği olumsuz etkiler açısından yüksek risk grubundaki ülkeler arasında kabul edilmektedir. Farklı sera gazı salım senaryoları kullanılarak çalıştırılan çeşitli iklim modellerinin çıktılarına göre, Türkiye'nin de dahil olduğu Doğu Akdeniz Havzası'nın büyük bölümü için ortalama hava sıcaklıklarında artışlar, yağışlarda ise azalmalar beklenmektedir.

Aşırı hava olayları açısından değerlendirildiğinde, ülkemizde daha sık, şiddetli ve uzun süreli kuraklıklar beklenmektedir. Bununla birlikte, kısa süreli fakat şiddetli sağanak yağış görülen günlerin sayısındaki artış ile beraber, nehir taşkınlarında da önemli artışların olması öngörülmektedir.

HES, iklim değişikliği kaynaklı fiziksel riskler açısından yüksek risk grubunda yer almaktadır. Bu kapsamda TSKB, Banka portföyünde nakdi riski bulunan HES'ler açısından orta vadede (2030-2040) iklim değişikliği kaynaklı yaşanabilecek olumsuzluklara ilişkin genel bir değerlendirme yapmak için "2020-2021 Dönemi Kuraklığının Hidroelektrik Santrallerine Etkileri ve İklim Değişikliği Çerçevesinde 2030-2040 Dönemine Bakış" başlıklı kapsamlı bir çalışma hazırlamıştır. Çalışmada, HES'leri de yakından ilgilendiren ve iklim değişikliğinin neden olduğu ortalama sıcaklık artışları ve yağış rejimlerinin değişimleri gibi uzun vadeli iklimsel değişikliklerle birlikte, aşırı iklim olaylarına (nehir taşkınları) ilişkin teknik değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın hazırlanmasında çeşitli kamu kurumları tarafından yürütülmüş projelerin çıktılarından ve ilgili veri tabanlarından[14], sektör paydaşları tarafından yayınlanan güncel çalışmalardan[15] ve iklim değişikliği ile ilgili paylaşıma açık uluslararası bir uygulamadan (WRI Aqueduct[16]) faydalanılmıştır.

TSKB'nin referans aldığı çalışmalar, 2015-2040 dönemi için iyimser-gerçekçi senaryo (RCP4.5) ve en kötü senaryo (RCP8.5) bazında üç farklı iklim modeli (HadGEM2-ES, MPI-ESM-MR ve CNRM-CM5.1) kullanılarak üretilen verileri içermektedir. Bu veriler kullanılarak Türkiye'deki tüm su havzalarındaki brüt su potansiyelinde yaratabileceği yüzdesel değişimler ve bu değişimlerin HES'lerdeki elektrik üretimleri üzerindeki potansiyel etkileri detaylı olarak değerlendirilmiştir.

Banka toplam kredi portföyünde %11,9'luk paya sahip olan HES projelerinin %99'u kurulu güç bazında faaliyettedir. Çalışmanın çıktıları ve yol haritası aşağıda özetlenmektedir:

- Orta vadede brüt su potansiyellerinde beklenen düşüş oranları nedeniyle Fırat-Dicle, Doğu-Karadeniz ve Kızılırmak havzalarında bulunan HES'ler yakından takip edilecektir. Önümüzdeki dönemde TSKB tarafından yapılacak enerji portföyü izleme çalışmalarında bu havzalar detaylandırılacaktır.

- Aşırı yağışlar, sebep oldukları nehir taşkınları baraj güvenliği açısından risk oluşturduğu için HES operasyonlarını olumsuz etkileyebilecek önemli bir aşırı hava olayıdır. Türkiye için Aqueduct'tan ulaşılan mevcut durum nehir taşkın riski haritası incelendiğinde, TSKB'de nakdi riski bulunan ve Karadeniz Bölgesi'nde yer alan HES'lerin daha yüksek taşkın riskine maruz olduğu görülmektedir (Şekil 5.). TSKB, yürüteceği enerji portföyü izleme çalışmalarında, özellikle Karadeniz Bölgesi'nde yer alan HES'lerde nehir taşkını ve heyelan risklerine karşı alınan önlemlere dair kapsamlı değerlendirmeler yapmaya devam edecektir.

Şekil 5. Türkiye Taşkın Riski Haritası ve Nakdi Riski Bulunan HES'ler

[14] İklimSu Projesi
[15] Su Politikaları Derneği
[16] WRI Aqueduct

4.2.2. Sektörel Vaka Analizi: Çimento Sektörü

TSKB, enerji yoğunluğu yüksek olan sektörlerin iklim kaynaklı risklerden etkilenme potansiyellerinin yüksek olduğunun bilinciyle portföyündeki risklerin değerlendirilmesi konusunda gerekli adımları atmaktadır. Çimento sektörü hem yüksek enerji ihtiyacı hem de üretim sürecinde gerçekleşen kimyasal reaksiyonlar sonucu oluşan doğrudan sera gazı emisyonları sebebiyle iklim kaynaklı riskler açısından ayrışmaktadır. Alternatifi olmayan bir inşaat malzemesi olan çimento, esnek olmayan bir talep eğrisine sahiptir. Çimento kullanımının gelecek yıllarda azalma göstermeyeceği ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde çimento talebinin artmaya devam edeceği öngörülmektedir.

Çimento sektörü, yürürlükte olan Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik kapsamında olup çimento tesislerinin sera gazı emisyonları her yıl akredite kuruluşlar tarafından onaylanmakta ve mevzuat gereği Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na raporlanmaktadır. Türkiye'de halen geliştirilme aşamasında olan Ulusal İklim Kanunu ve Emisyon Ticaret Sistemi başta olmak üzere mevzuat değişikliği kaynaklı geçiş riskleri, karbon fiyatlama uygulamaları ile birlikte enerji ve karbon yoğun sektörler için önemli hale gelecektir.

Türkiye çimento sektörü, Avrupa ve Akdeniz bölgelerinde kapasite ve üretim seviyesi bakımından lider pozisyondadır. Sektör, 2020 yılı itibarıyla üretim kapasitesi açısından dünyada altıncı ve ihracat açısından ikinci sırada yer almaktadır. Özellikle son yıllarda Avrupa'daki karbon fiyatlarının artması Türkiye'deki çimento üreticilerine bir fırsat yaratmış olsa da Avrupa Yeşil Mutabakatı ile gündeme gelen sınırda karbon mekanizması nedeniyle sektörün etkilenmesi beklenmektedir.

Çimento üretim sürecinin en büyük gider kalemi fosil yakıtın başat rol oynadığı enerji tüketimi kaynaklı harcamalardır. Fosil yakıtlarla ilgili potansiyel kısıtlamalar ve düzenleyici uygulamalar çimento şirketlerinin alternatif yakıt kaynaklarına yönelmelerine neden olabilecektir. Türkiye'de alternatif yakıt yer değiştirme oranı özellikle Avrupa'daki tesislere göre oldukça düşüktür. Atıktan türetilmiş yakıt gibi alternatif yakıt kaynaklarına erişim konusunda Türkiye'deki belirsizlikler çimento şirketlerinin alternatif yakıtlara ulaşma potansiyellerini etkilemektedir.

TSKB, iklim kaynaklı risk ve fırsatlarını değerlendirme ve yönetme sürecinde çimento sektöründe faaliyet gösteren bir şirket için vaka çalışması gerçekleştirmiştir. Vaka çalışmasına konu olan şirketin tesisi yaş proses olarak kurulup daha sonra yarı yaş prosese dönüştürülmüştür. TSKB'den alınan kredinin de bir parçası olduğu sermaye yatırımı ile enerji verimliliği en yüksek teknoloji olan kuru proses bazlı bir sistemle yeniden inşa edilmiştir. Şirket, iklim değişikliği kaynaklı riskleri ve fırsatları ile bu risk ve fırsatları yönetme kabiliyeti kapsamında değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda şirket, TCFD tavsiyeleri açısından incelenmiş olup iklim yönetişimi, düşük karbon geçiş stratejisi, risk yönetimi ve spesifik iklim ölçütleri ele alınmıştır; fiziksel riskler açısından "orta", geçiş riskleri açısından da "yüksek" riskli olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın çıktıları ve yol haritası aşağıda özetlenmektedir:

- TSKB hem Türkiye hem de AB'deki politika ve mevzuat değişikliklerini yakından izlemeye devam edecektir. TSKB, halihazırda AB Yeşil Mutabakatı'nın çimento da dahil olmak üzere Türkiye'nin ihracatçı sektörlerini nasıl etkileyeceği hakkında ilgili sektör kuruluşları, dernek ve STK'lar ile yakın iletişimini sürdürecektir.

- Fiziksel riskler açısından farklı iklim senaryolarının (RCP4.5 ve RCP8.5) Türkiye'deki su stresine yönelik etkileri ve sel riski haritaları TSKB tarafından incelenmeye devam edecektir.

- TSKB, çimento üreticilerini alternatif yakıt kullanım oranlarını artırmak ve alternatif hammaddeler ile çimento üretiminde klinker kullanım oranlarını düşürmek için destekleyecektir.

- Karbon yakalama ve depolama teknolojileri ile ilgili gelişmeler yakından takip edilecektir.

- TSKB, çeşitli kredi hatları ile iklim değişikliği ile mücadele ve uyum kapsamında özel sektör yatırımlarını desteklemeye devam edecektir.

Önümüzdeki dönemde iklim kaynaklı riskleri yüksek olan sektörlere yönelik değerlendirme çalışmaları geliştirilmeye devam edecektir.

Ölçüt ve Hedefler

5

- 5.1. Doğrudan Etkilerin Ölçüt ve Hedefleri
- 5.2. Dolaylı Etkilerin Ölçüt ve Hedefleri

5.1. Doğrudan Etkilerin Ölçüt ve Hedefleri

TSKB, Türkiye'de sürdürülebilirlik alanındaki öncü kimliği ve farkındalık yaratma konusundaki sorumluluğu ile 2008 yılında sıfır karbon bankacılık uygulamasını başlatmıştır. Bu kapsamda TSKB'nin operasyonel faaliyetlerden kaynaklanan sera gazı emisyonları her yıl ISO 14064-1 Sera Gazı Hesaplama ve Doğrulama Standardı'na göre hesaplanarak bağımsız denetim kuruluşları tarafından doğrulanmaktadır. Banka'nın toplam sera gazı emisyonları gönüllü karbon piyasalarından alınan krediler ile sıfırlanmaktadır. TSKB, 2020 yılında oluşan sera gazı emisyonlarını (Kapsam 1 ve Kapsam 3) Gold Standard sertifikalı bir rüzgâr enerjisi santralinden sağladığı karbon kredileri ile nötrlemiştir.

Grafik 7. Kapsama göre Sera Gazı Emisyonları (ton CO_2 eşdeğeri)

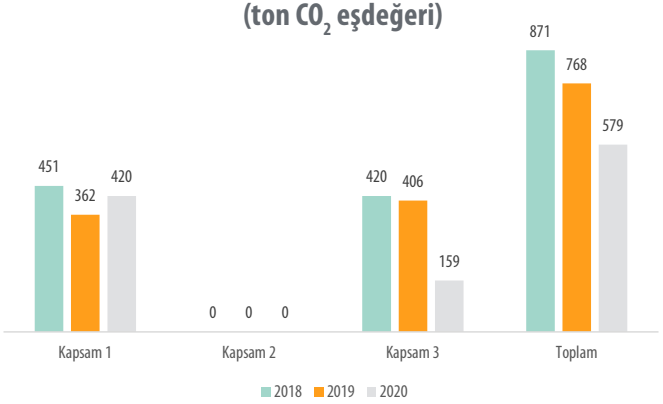

Kaynak: TSKB [17,18]

TSKB, 2009 yılından bu yana IREC sertifikalı santrallerden yenilenebilir enerji satın alımı yapmakta ve Kapsam 2 emisyonlarını sıfırlamaktadır. TSKB'nin operasyonlarından kaynaklanan sera gazı emisyonlarının son üç yıllık gelişimi Grafik 7'de sunulmaktadır.

TSKB'nin operasyonel faaliyetlerinden kaynaklanan doğrudan etkileri (elektrik tüketimi, doğal gaz tüketimi, su tüketimi, kağıt tüketimi ile cam, plastik ve kağıt atık miktarları) bağımsız bir denetim kuruluşu tarafından sınırlı güvence sürecinden geçirilmiştir. TSKB'nin 2020 yılı Sınırlı Güvence Raporlama Kılavuzu ile doğrudan ölçütlerine yönelik hesaplama metodolojileri 2020 Entegre Raporu'ndan ulaşılabilir.

Bilim Temelli Sera Gazı Azaltım Hedefleri

İklim krizi ile mücadele konusunda hem sektöründe öncü olmak hem de farkındalığı artırmak için TSKB, 2015 yılında Bilim Temelli Hedefler Girişimi'nin (Science Based Targets Initiative – SBTi) imzacısı olmuştur. Sera gazı emisyonlarını bilim temelli iklim senaryolarını gözeterek azaltma yönünde hedef koymayı amaçlayan kurumların yer aldığı girişim kapsamında TSKB, doğrudan faaliyetlerinden kaynaklanan emisyonlarına yönelik sera gazı azaltım hedefleri oluşturmuştur.

TSKB, operasyonel faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazları için bilim temelli ve Paris Anlaşması'nın sıcaklık artışını 1,5 °C ile sınırlama hedefiyle uyumlu azaltım hedeflerini, 2020 yılını referans alarak oluşturmuştur.

TSKB, Kapsam 1 emisyonlarını
2030 yılına kadar %42
2035 yılına kadar %63
azaltmayı taahhüt etmektedir.

TSKB, 2009 yılından bu yana yalnızca yenilenebilir enerji kullanarak Kapsam 2 emisyonlarını sıfırlamaktadır ve bu uygulamaya devam edecektir.

TSKB, satın aldığı mal ve hizmetler, personel taşımacılığı, iş seyahatleri ve atık oluşumu kaynaklı Kapsam 3 emisyonlarını, aynı Kapsam 1 ve 2'de olduğu gibi hesaplamakta, doğrulama sürecine dahil etmekte ve azaltıcı senaryolar üzerinde çalışmaktadır.

[17] TSKB, hizmet binalarında yenilenebilir enerji kullandığı için Kapsam 2 sera gazı emisyonları sıfır (0) olarak gösterilmiştir.
[18] Kapsam 1 (Doğrudan Emisyonlar): Banka'nın sahip olduğu ve doğrudan kontrol edebildiği sera gazı emisyon kaynaklarından açığa çıkan emisyonlardır. Doğal gaz tüketimleri, şirket araçları, jeneratörler, soğutma grupları, havalandırma ve yangın söndürme sistemlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonları, Banka'nın Kapsam 1 emisyonlarına örnek olarak verilebilir.
Kapsam 2 (Enerjiden Kaynaklanan Dolaylı Emisyonlar): Banka'nın satın aldığı elektrik dolayısıyla oluşan emisyonlardır.
Kapsam 3 (Diğer Dolaylı Emisyonlar/Değer Zinciri Emisyonları): Banka'nın verdiği hizmetler veya (elektrik dışında) dışarıdan satın aldığı hizmetler sonucu ortaya çıkan ve doğrudan kontrol edemediği varlık ve faaliyetlerden kaynaklanan sera gazı emisyonlarıdır.

5.2. Dolaylı Etkilerin Ölçüt ve Hedefleri

TSKB, iklim değişikliği mücadele ve uyum stratejileri kapsamında ürün ve hizmetlerden kaynaklanan etkileri ölçme ve yönetme konusunda kararlıdır.

Finansman sağladığı yenilenebilir enerji, enerji ve kaynak verimliliği ve çevre temalı krediler aracılığı ile düşük karbonlu ekonomiye geçişte önemli katkılar sağlamaktadır. Banka, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyumun finansmanı kapsamında yenilenebilir enerji projelerini 2000'li yılların başında finanse etmeye başlamış, 2010'lu yıllarda ise kredi temalarına enerji ve kaynak verimliliği projelerini de eklemiştir. TSKB, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyumun finansmanı da dahil olmak üzere 7 SKA'yı doğrudan desteklemektedir. Bu kapsamda, iklim değişikliği performansına yönelik göstergeler titizlikte takip edilmektedir.

TSKB'nin finansman sağladığı projelerin iklim değişikliği performansı üzerindeki etkisini ölçmek ve izlemek için kullanmış olduğu performans göstergeleri son üç yılı içerecek şekilde Tablo 16'da gösterilmektedir.

Tablo 16. İklim Değişikliği ile Mücadele ve Uyum Kapsamında Performans Göstergeleri

Göstergeler	2018	2019	2020
Finansmanı Desteklenen Yenilenebilir Enerji Projesi (Adet)	279	294	330
Finansmanı Desteklenen Toplam Kurulu Güç (MW)	5.261	6.069	6.594
Finansmanı Desteklenen Projelerin Türkiye'nin Toplam Yenilenebilir Enerji Kapasitesindeki Payı (%)	%14	%14	%13
Finansmanı Desteklenen Projelerin Emisyon Azaltımına Katkısı (ton CO_2e/yıl)	9,7 milyon	11,2 milyon	12,2 milyon
Elektrik Üretim Sektörü Riskinin Kredi Portföyündeki Payı (%)	%34	%36	%38
Yenilenebilir Enerji Üretim Sektörü Riskinin Toplam Elektrik Üretim Sektörü Portföyündeki Payı (%)	%84	%85	%88
Yenilenebilir Olmayan Elektrik Üretim Riskinin Kredi Portföyündeki Payı [19] (%)	%6,0	%5,4	%4,5
Sürdürülebilirlik Temalı Kredilerin Portföydeki Payı [20] (%)	%73	%74	%74

[19] Kömüre dayalı termik santrallerin kredi riski, 31.12.2020 itibarıyla toplam kredi portföyü içinde %3,6'lık paya sahiptir.
[20] Toplam kredi portföyünde sürdürülebilirlik temalı kredilerin payı %74 olup bu kapsamda da Yenilenebilir Enerji, Enerji Verimliliği, Kaynak Verimliliği ve Çevre Yatırımlarının toplam oranı 2018, 2019, 2020 yılları için sırasıyla %49, %50 ve %53'tür.

TSKB'nin Sürdürülebilirlik ve İklim Stratejileri Kapsamındaki Dolaylı Hedefleri

TSKB, 2010 yılında imza attığı Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi ile SKA'lara destek verme taahhüdü kapsamında

2021-2030 yılları arasında
8 milyar ABD doları tutarında
SKA bağlantılı finansman sağlamayı hedeflemektedir.

Bu doğrultuda
2021-2025 yılları arasında SKA bağlantılı
3,5 milyar ABD doları ve
üzerinde **finansman sağlamayı hedeflemektedir.**

2021-2025 yılları yol haritası ile uyum hedefleri

SKA bağlantılı kredilerin toplam portföy içerisindeki oranının
%90
seviyesi ve üzerinde tutulması hedeflenmektedir[21]

İklim ve çevre bağlantılı SKA'lara katkı sağlayan kredilerin toplam kredi portföyü içindeki payının
%60 olması hedeflenmektedir[21]

Yenilenebilir olmayan kaynaklardan elektrik üretim yapan santrallerin finansmanının tüm Banka kredi portföyü içindeki payının
%5 ile sınırlandırılması hedeflenmektedir

Düşük karbon ekonomisine geçiş ile bağlantılı hedefler

TSKB, iklim değişikliği ile mücadele kapsamında yeni kurulacak, kömür yakıtlı termik santral ve elektrik üretim amaçlı kömür madenciliği yatırımlarını finanse etmeyeceğini beyan eder.

TSKB, portföyündeki karbon yoğun sektörlerde faaliyet gösteren firmaların sera gazı emisyonlarını etkin bir şekilde takip edebilmek için metodolojiler ve ölçütler geliştirme üzerine çalışmalarını sürdürecektir. **Kapsam 3** emisyonları için güncel kılavuz dokümanlarını da gözeterek ilgili karbon yoğun sektörler için bilim temelli hedeflerini paylaşmayı amaçlamaktadır.

European Banking Authority tarafından Mart 2021'de tavsiye niteliğinde yayımlanan "Yeşil Varlık Oranı" (Green Asset Ratio)[22] gibi bankacılık sektörü için geliştirilen temel performans göstergeleri izlenecek olup risk ve fırsatlar açısından takip edilecektir.

2021-2023 yılları arasında kredi risklerinin iklim riskleri açısından değerlendirilmesi çalışmalarının, kredi değerlendirme, içsel derecelendirme, kredi tahsis ve izleme süreçleri içindeki etkisi artırılarak karar alma süreçlerine entegrasyonu tamamlanacaktır.

[21] TSKB SKA Haritalandırma çalışmasından faydalanılmıştır.
[22] Bankaların toplam varlıklarına kıyasla "iklim dostu", diğer bir ifadeyle "yeşil" aktiflerinin (krediler, menkul kıymetler, avanslar vb. varlıklar olarak) yüzdesel oranını ölçmeyi hedefleyen bir temel performans göstergesidir.

Sonuç ve İleriye Dönük Adımlar

6. Sonuç ve İleriye Dönük Adımlar

Finans sektörü, dönüştürücü gücü ile, yarının inşası için sağlayacağı fonlar aracılığıyla sürdürülebilir kalkınma süreçlerini destekleyecektir. Finansman sağlayıcı rolleri nedeniyle yalnızca finans sektörü için değil reel sektörün her kolu için de etkili birer oyuncu olan bankaların attığı adımlar iklim değişikliği ile mücadele kapsamında büyük etki yaratacaktır. Bankaların iklim risk ve fırsatlarını içselleştirmesi, faaliyetlerinin iklim değişikliği ile ilişkili doğrudan ve dolaylı etkilerini somutlaştırması bu nedenle önem taşımaktadır.

Türkiye'nin kapsayıcı ve sürdürülebilir kalkınması için değer yaratma misyonuyla faaliyet gösteren TSKB, sürdürülebilirlik faktörlerini tüm faaliyetlerinde stratejik bir noktada konumlandırmaktadır.

TSKB, TCFD tavsiyeleri kapsamında kaleme alınan bu raporla, Banka'nın iklim değişikliği özelindeki faaliyetlerini bir adım daha ileriye taşırken çalışmalarını ve konu ile ilgili verilerini şeffaflık prensibiyle paydaşlarına aktarmayı amaçlamaktadır.

TSKB bundan sonraki çalışmalarında da bu rapordaki taahhütlerini, hedeflerini ve performans göstergelerini paylaşmaya devam edecektir.

TSKB, faaliyet ve hizmetlerini sürdürürken ulusal ve uluslararası tüm paydaşlarıyla birlikte değer yaratma gayretini sürdürecektir.

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BES	Biyokütle/Biyogaz Enerjisi Santrali
BIST	Borsa İstanbul
CEEMEA	Orta ve Doğu Avrupa, Ortadoğu ve Afrika – Central and Eastern Europe, the Middle East and Africa
CDP	Karbon Saydamlık Projesi
ÇSY	Çevresel, Sosyal ve Yönetişim
ÇYS	Çevresel Yönetim Sistemi
EBA	European Banking Authority
EÇG	Enerji Çalışma Grubu
ERET	Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme Modeli
FSB	Finansal İstikrar Kurulu
GES	Güneş Enerjisi Santrali
GRI	Raporlama İnisiyatifi
GM	Genel Müdürlük
HES	Hidroelektrik Enerji Santrali
IEA	Uluslararası Enerji Ajansı - International Energy Agency
INDC	Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı – Intended Nationally Determined Contribution
IPCC	Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli - Intergovernmental Panel on Climate Change
IREC	Uluslararası Yeşil Enerji Sertifikası
KFK	Kalkınma Finansmanı Kurumları
JES	Jeotermal Enerjisi Santrali
MTD	Mühendislik ve Teknik Danışmanlık Müdürlüğü
TCFD	İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü - Task Force on Climate-related Financial Disclosures
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TSKB	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
PACTA	Paris Agreement Capital Transition Assessment
PTF	Piyasa Takas Fiyatı
RES	Rüzgâr Enerjisi Santrali
RCP	Temsili Konsantrasyon Rotası – Representative Concentration Pathway
SBTi	Science Based Targets Initiative
SKA	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
SYS	Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
UNEP FI	United Nations Environment Programme - Finance Initiative
WRI	World Resources Institute
2DII	2° Investing Initiative

Sorumluluk Beyanı

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin ("TSKB") bankacılık faaliyetleri ile Task Force on Climate-related Financial Disclosures ("TCFD") tarafından yayımlanan tavsiyelere göre hazırlanmış olup, TSKB'nin öznel yargı, görüş ve fikirlerini içermektedir.

Raporda, "beklenti", "hedef", ''amaç", "olabilir", "tahmin", "projeksiyon", "inanmak", "oluşabilecek" ve "öngörü" şeklinde bir durumun gelecekte gerçekleşebileceği izlenimi uyandıran, ileriye dönük ifadeler yer almaktadır. Bu ileriye dönük ifadeler, beyan edildiği tarihteki TSKB'nin inançlarına, beklentilerine, varsayımlarına ve öznel görüşlerine dayanmaktadır. TSKB, ileriye dönük ifadelerindeki bir durumun tam veya doğru olduğu ya da gelecekte gerçekten ortaya çıkacağına veya gerçekleşeceğini garanti etmemektedir. TSKB, beyanlarını güncellemeyi, revize etmeyi veya tamamlama yükümlülüğünü kabul etmemekte ve reddetmektedir.

TSKB'nin varsayımları, görüşleri, fikirleri, beklentileri ve yargıları ile gerçekleşen sonuçlar arasında TSKB'den bağımsız şekilde öngörülen veya öngörülemeyen riskler, belirsizlikler, iklim ve hava koşulları, genel piyasa koşulları, beklenmedik durumlar, teknolojik gelişmeler, regülasyonlar ve bunlarla sınırlı olmamak üzere diğer önemli faktörüler nedeniyle farklılıklar olabilir. Rapor herhangi bir biçimde tavsiye içermemektedir. Bu nedenle, işbu rapora dayalı işlem tesis edilmemelidir.
Söz konusu rapor ile ilgili fikri ve sınai mülkiyet ve bağlantılı hakları münhasıran TSKB'ye aittir.

Mayıs 2021

Bu rapor TSKB Sürdürülebilirlik Komitesi İklim Riskleri Çalışma Grubu tarafından TSKB Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş. | Escarus'un katkıları ile hazırlanmıştır.

tskb.com.tr